

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvscvla Sacra Matthaei Raderi E Societ: Iesv

Rader, Matthäus

Monachii, 1614

VI. Varia exempla ex Patrico & Gerontico MSS. Reipublicæ Augustanæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42973

in pium, ex scelerato in sanctū virum trans-
formaretur, vnaq; cum suæ salutis curatore
& sodali omne tempus in summa viuendi
seueritate precando, abstinendo, peruigilan-
doq; traduceret. Quæ res etiam aduenas &
incolas, qui ad sanctos sodales visendos con-
fluebant mirificè ad rerum humanarū con-
temptionem, & cælestium amorem inflam-
mabat. Ita hæc præda duorum è faucibus fre-
mentis tartari erepta, in cæli templo post
mortem Deo est consecrata.

EX PATRICO GRÆCO-
rum MS. varia exem-
pla.

*Ex Biblio-
theca Reip.
Augu.*

CAPVT VI.

VTinā codex Græcus ma-
nu exaratus integer ad me peruenif-
set, totū Latio donassem: sunt enim
in illo præclaræ sanctorum Patrum institu-
tiones, & multæ quæstiones, sacrarumque li-
terarum explanationes exemplis & historiis
cōfirmatæ. Sed cū ἄπρως καὶ ἀκρίφα λφ, nec
caput nec pedes habeat, & à tuncis pessimè.

QQQ 2

acce-

acceptus sit, nec alterius exemplaris copiam habere potuerim, imitatus apicularum ingenium flores exemplorum delibavi, quæ integra cognoui. Ex quibus hoc primum esto, de CARIONE.

DE S. CARIONE.

I.

*Ex cap. de
recipiendis
religionem
petantibus.*

CARIONI, postea monacho, olim erant germani liberi, quibus cum vxore relictis, ipse in Scetanam solitudinem secessit. Grastante post in Ægypto dira fame, vxor in ultima deprehensa victus & inopix necessitate, cum liberis ad virum in Scetam profecta est. Erat ex natis alter puer Zacharias, altera puella. Mulier ex certo intervallo à viro propter viginem residens (palus enim ad Scetam sita est, vbi & ædes sacra cõdita sunt, & fontium scaturigines prorumpunt) maritum cognorat. Obtinet enim in Sceta consuetudo, vt si qua femina adueniens fratrem aut propinquum reuifere velit, ex intervallo se colloquantur, coniuncto appellato Carione, En, inquit, tu monachus es, fames vrget prouinciam. Quis aliter tuos hosce liberos? Mitte, inquit pater, illos ad me: & mater: ite liberi ad parentem vestrum. Eunt ambo, sed puella in itu conuersa

recur-

recurrat ad matrem, puer ad patrē peruenit. Tum Cario commodè inquit, Ecce tuam tibi serua filiam, ego filium retinebo. Eduxit ergo infantem in Sceta pater, cunctis filium Carionis agnoscentibus. Sed cūm adoleuisset puer, paulatim ceteri obloqui, & agreferre (profanum inter religiosos versari) Cario re notata, Zacharia inquit, discedamus hinc, ne patribus iam indignantib⁹ molesti simus. Pater inquit adolescens, hic nemo ignorat, me ex te natum, si aliò nos conferemus, negabunt me tuum esse filium. Recedamus inquit pater profecti in Thebaidem, cum paucis ibi diebus in cellis consedissent, cœpere & illic obmurmurare propter puerum. Pater ergo, reuertamur inquit, Zacharia in Scetam. Sed nec dum comuni fratrum iussitandi finem faciente, adolescentulus abiit, exutusque descendit in nitrosū lacum, corpusq; narium tenuis merfit, tinxitq; ad integram pæne horam, quoad omnem corporis florentis elegantiam corrumperet, formamq; penitus deleteret, atq; in senilem speciem degeneraret. Regressus inde ad patrem nudus, veste præ se lata, ægrè agnitus est à Carione. Pro consuetudine verò ad sacram synaxin accedente, diuinitus significatum est S. Isidoro Scetani conuentus

QQQ 3

presby-

presbytero, quid Zacharias fecisset; intuitus ergo illum Isidorus & admirandus præterita, inquit, Dominica Zacharias venit, & nobiscum ut homo communicavit, nunc autem in angelum versus est. Ita fit nonnunquam, ut qui alio fine cœnobium ingrediuntur, tandem religiosam vitam studiosissime complectantur. Utisementis non consilio sparsa, sed casu in terram cadens sæpe vberè adfert fructum. Nemo ergo iudicandus & damnandus, quicumque ad sanctas patrum sodalitates quocumque animo accedit.

Lib. 31. c. 10. Quæ de nitrosa aqua supra relata sunt, si cui vim eius & acrimoniam discere lubet, Plinium adeat, qui naturam, ingenium, vires nitri disertissime exponit.

Discis præterea cur ascetæ puerum formosum & tenerum noluerint in cætu ferre: quod id contra morem fieret, & mores aliorum ac sensus sollicitari corrumpique possent. Quæ causa fuit uti S. Sabas nullum eunuchum, nullum imberbem in Labras suas aut Lauras admitteret.

*Math. 10.
& 16.
Mar. c. 8.*

Discis & antiquissimum, in Ecclesia Catholica morem relinquendi, (ex utriusque consensu) uxorem & liberos, quem Christus docuit non præcepit; suavit non imperavit.

Luc. 14.

Discis etiam veteres religiosos e minus non com-

commi
locuto
tur, m

A S
i
fordie
beatu
morte
imme
sibi o
nat &
man
inqu
anim
Nec
quæ
omi

comminus cum fæminis etiam cognatis collocutos, ne oculi læderentur, sensus afficeretur, mens inquinaretur.

ANONYMVS.

II

A Sceta quidam, omnia in optimam partē *Ex cap. de desertoribus cœnobiōrū. Et apud Dorotheum.* interpretari solitus, visa alterius cella, sordida & neglecta. Quàm, inquit apud se, beatus est iste religiosus frater: omnia enim mortalia contempsit, totamque mentem ad immortalia conuertit, neque enim tantum sibi otij sumit, vti vel casulam suam componat & perpurget. Vbi idem ad alterius venit mandram compositam & mundam: Quàm, inquit, pura huius mens est: qualis cella, talis anima; status loci ostendit statum cordis. Nec vnquam de vlllo sinistrè locutus dixit, quàm est iste incompositus aut vagus; sed omnes sua bonitate metiebatur. Bona mens det nobis, vti bona omnia in aliis obseruemus, mala negligamus.

QQQ 4

III. No-

III.

*Ex cap. de
scandalis.*

NOui ego virum religiosum, qui vita & oratione multis profuit ad salutem, sed auctore & satore mali dæmone, quidam illi per inuidiam obtrectantes, multos ab eodæ auerterunt, & fructu spiritus sancti priuauerunt. Hi tamen errore tandem cognito, & fraude veteratoris diaboli deprehensa, penitentie ducti, veniam ab illo postulatam impetrarunt; sed postremo, ipsi vel ab impulsore suo genio malo occupati sunt, vel in varia tentamentorum discrimina & pericula incurrerunt, quod iudicio suo (de sancto viro) improbo multos offendissent. Quare merito Paulus monuit: *Qui autem conturbat vñ Gal. 5. portabit iudicium quicumque est ille.*

IIII.

*Ex cap. de
doctorib.*

SEpenumero fieri amat uti par pari optimus viuendi magister fiat, quod disciplina à socio profecta, in socium animum facilius admittatur, quàm ab imperantis auctoritate tradita. Affirmat hoc patrum historia, in qua de Theodoro Pachomij alumno hæc narrantur. Erat Pachomio auctori religiosissimi cœnobij apud Tabennam insulam discipulus inter plurimos alios Archelaus, qui

ident.

identidem ad parētes & cognatos reuisebat,
 & cum à patribus ea de re sæpe admonere-
 tur, vitium non emendabat, vsque adeo pa-
 ternus & maternus in eius pectore feruebat
 amor, vt extingui non posse videretur. Ag-
 gressus est hunc tiro quidam eiusdem ascete-
 rij, cui Theodoro nomen, callidi ingenij, sed
 ad religiosam vitam præclare affecti. Quid,
 inquit, Archelaë sibi volunt ista Christi ver-
 ba apud Euangelistam: *Si quis venit ad me, &*
non odit patrem & matrem suam, non potest meus
esse discipulus, & quæ ibidem sequuntur? quo-
 modo hæc interpretaris aut intelligis? Literæ
 sacræ (inquit Archelaus) subinde, more ora-
 torio, per auxesin exaggerant rem, & ἱστορί-
 κως extollunt, vti saltem ad partem aliquam
 aspiremus.

Luc. 14.
 Matth. 10.
 & 16.

Etenim, quomodo possumus odisse paren-
 tes (ex quibus nati sumus.) Hoc Archelaus
 ita interpretabatur vt affectum, & frequen-
 tes parentum salutationes excusaret, à quib⁹
 nullis dehortamentis poterat auelli. Cui
 versutè & callidè Theodorus: sanè hæc ipsa
 est vestra Tabennesiorum fides, nec aliud Chri-
 stus voluit, hoc ipsum docet Euangeliū. Pro-
 inde iam nunc hinc recedo, bene mihi erat,
 cum essem, vt ante fui, nec patres illic Euan-
 geliū vnquā negāt. Recessit ergo Theodorus

QQQ

ab

ab Archelao in speciem, & aliquandiu fere-
mouit à publico & abdidit. Hic Archelaus
(stimulis reor conscientiae confossus) Pachomio rem totam exponit, & Pachomius: An
ignoras, inquit, Theodorum tironem esse
exemplò curre, abiturientem inquire, & in-
sequere; nam si hinc discesserit, pessimè vul-
gò audiemus, & fama de nobis perniciose
spargetur. Archelaus Theodorum sollicitè
vestigat; repertum retinere aut potius retra-
here nec quicquam conatur: simulabat enim
Theodorus discessum. Sed tandem cum
Archelaus omnibus modis tentaret illum in
viam reducere: Si vis, inquit Theodorus, ut
maneam, & intelligam, verum esse, quod mo-
do dicis (contrarium prioribus) profiteri co-
ram Christo, apud commune omnium pa-
trum, te secuturum quod Euangelium do-
cet; redibo ad cœnobium. Promisit Arche-
laus & promissa exoluit. nec de cætero un-
quam ad suos salutandos reuertit.

Porro ut lector norit, quis ille eximius fue-
rit Theodorus, pauca ex rebus à S. Pachomio
gestis huc apponam.

Primam ingressus adolescentiam, quarto-
decimo anno cœpit intueri cælum, & mor-
talia fastidire. Erat claris in Ægypto, & copi-
osis, Christianisque parentibus natus. festus
dies

dies in p
tur: co
nam:

Quinqu
Curapen

Has
splende
quid, i
abeunt
nia eru
etiam.
ant, &
salutar
conclu
sus, C
mi mo
vides
entia
bere,
ram p
bus g
semp
terin
illum
erige
Dul
liciu
The

dies in paternis ædibus festa lætitia agitabatur: conuiuia magno luxu instaurabantur, nam:

*Quinquaginta intus famule, quibus ordine longo
Curæ penum struere, & flammis adolere penates.*

Virgil.

Has opes & copias, amplæque familiæ splendorem contemplatus Theodorus, Ecquid, inquit, infelici mihi hæc olim è vita abeunt, aut opis aut solatii ferent, cum omnia erunt volenti nolenti deferenda? quid si etiam hæc irritamenta malorum me capiant, & captum ad inferos deturbent? Hac salutari cogitatione initiatus, petit interius conclaue, vbi fusus humi & lacrimis perfusus, Christe sancte inquit, qui intimum animi mei sensum penetras pernoscisque, tute vides me nihil hac rerum præsentium affluentia delectari, omniaq; tuo amoris post habere, affulge obsecro menti; & noctem errorum pelle, ac præsentis vitæ tenebras cælestibus gratiæ tuæ radiis discute, vti laudes tibi sempiternas canam psallamq;. Offendit interim mater filium in lacrimis jacentē, quæ illum ad vitæ hilarioris statum mentemque erigere & inuitare necquicquam conabatur. Dulcius erat illi flere, quàm aliis genio & deliciis indulgere. Mutauit inde genus vitæ Theodorus, & intra paternæ domus septa religio-

religiosos mores ac disciplinam imitabatur, erebris votis cælum pulsabat, inedia se emaciabat, quoad à Pecusio quodam viro honorato ad S. Pachonium, cuius videndi desiderio maximo ardebat, deduceretur; à quo amicè & familiariter acceptus, ingenti suo gaudio, in religiosorum sodalitem & domicili-um est admissus. Vbi tantos intra paucos menses, in virtutis studio progressus fecit, uti seniores haberent, quod in adolescente mirarentur. Fluxerant pauci menses, cum incensam mater filii memoria, quod eum apud S. Pachonium versari accepisset, acceptis à Pontifice literis (quibus imperabatur: ut matri filius videndus & salutandus sisteretur) ad Virginum cœnobium, quod trans Nilum exaduersum S. Pachonii monasterio situm erat, aduolat: epistolam Pachonio mittit, Theodorum sibi exhiberi postulat. Pachomius fortem adolescentem accersit, literas episcopi ostendit, matrem ait adesse, velle suum sibi filium in conspectum adduci, proinde iret matremq; saluaret. Hic Theodorus: Si religiose pater, spondes me de hac re ad extremum Christi tribunal non accusatum iri, promptus obtemperabo: Tute nō ignoras, me & mortalia omnia, cum ipsa matre, Christi nomine reliquisse, & illum Christi so-

fi socie
plus di
tones
plo me
plura c
us ego
si tibi
confili
rauit;
nes, v
nobis
leret.
trem
perdic
rum d
mesti
xit. E
exem
in ips
nā fa
re in
com
uit p
ciet.
scop
diti
que
turi

si societate indignum, qui patrem & matrē
plus diligit Christo. Quid ceteri commili-
tones mei religiosi cogitabunt, quos exem-
plo meo grauissimè offendam. Hæc & his
plura cum Theodorus excusasset; Pachomi-
us ego te fili, inquit, nolentem non cogo,
si tibi rem fraudi fore existimas, vtere tuo
consilio. Mater vbi de videndo filio despe-
rauit; mansit & ipsa inter religiosas virgi-
nes, vt saltem olim illum inter reliquos cœ-
nobitas spectaret, & simul suæ saluti consu-
leret. Ita Theodorus matri se negando, ma-
trem iuxta secum seruauit, quam fortasse
perdidisset indulgendo. Peritus ergo re-
rum diuinarum, etiam Archelaum, à mala do-
mesticorum visendorū consuetudine abstra-
xit. Possem hoc loco domesticum collocare
exemplū de eo qui mecū eodē contubernio
in ipsa Societ. est vsus, & post diuinæ & huma-
næ sapientiæ spacia decursa, sacerdotij hono-
re insignitus, magno scientiarum thesauro
comparato semel duntaxat ex itinere saluta-
uit parentes, & illorum artibus à corpore So-
ciet. auulsus apud matrem velut ad Sirenum
scopulos allisus naufragium fecit, hæsitque
ditibus primū parochijs auctus, censibus-
que annuis instructus, quos sanè non diu-
turnos collegit, nam ex altercatione inter
hunc

hunc & virum nobilem exorta, ferro traiecit, & prae teritae vitae laudem apud nos actae corruptit, & fortè quod nolim, spem futurae exuit. Quis nō sentit, planeque oculis tangit, veram esse Christi vocem: *inimicos hominis esse domesticos eius.*

DE S. DOROTHEO.

V.

*In capite de
calumnia &
contumeliis,
Et ipso Do-
rotheo:*

S Dorotheus de se ad nostram institutionem hunc in modum narrat. In religioso Seridæ abbatis phrontisterio annos novem traduxi, nec memini quemquam à me verbo incondito læsum, quamvis ex officio mihi attendendum esset, ne quis quid diceret, quod non deceret; & esset, qui me ipsum ab ipso valetudinario ad templum vsque securus, perpetuis maledictis insectaretur. Imò cum ad cœnobij præsidem, nescio à quo, reus esset delatus, & ille animadvertere vellet in contumeliosam linguam, ego patris vestigia complexus, per, inquam, ego te Christum oro pater, parce illi; ego erravi: ille causam habuit, cur id faceret. Quin & alius in eodem cœnobio, (qua de causa nescio, an ex animo malè erga me affecto, vel simplici ingenio, Deus novit) diu sædum lotij humorè noctu

ad

ad caput meum effudit, ita vt etiam lectum
 meum olenti sentina aspergeret. & alij qui-
 dam tegeticulas suas interdum ante cubicu-
 lum meum excusserunt; vnde tanta cimicu-
 copia meam cellam inuasit, vt à me nullo
 modo possent confici. Nam ex æstus tum
 ingentis ardore, vis extitit infinita. Quando
 dein noctu profectus sum cubitum, illa me
 colluies totum cooperuit, & quamuis me
 somnus ex diurno labore fatigatum occupa-
 ret, vbi tamen euigilaui, toto corpore corro-
 sum & veluti stigmati vndique notatum &
 compunctum vidi: nec vnquam cuiquam
 dixi, ne facito; aut quamobrem hoc facis?
 nec vllam vnquam vocem misi, qua alterum
 vel percellerem, vel affligerem; nec indigna-
 tus sum vnquam. Maeste patientia Dorothee,
 vbi nostra virtus hodie, qui nec frontem al-
 terius caperatam, aut contractam ferimus?
 tu vltimas contumelias, & cimicum agmina
 in te immissa, quæ te tantum non mactarunt,
 etiam vultu dissimulasti, nullo signo impa-
 tientis animi dato. Rubor os totum
 occupat, cum hæc lego &
 negligo.

ADILOS.

*Ex cap. de
Castit.*

Venit in solitudinē (vbi anachoretæ Deo operantur) tanta vir seu potius adolescens innocentia & animi corporisque verecundia, vti nesciret, an vllus in mundo Veneri vsus vnquam, aut voluptas extitisset aut eraret. Hic dum in suo gurgustio desidet, in expertum adorti veteratores & artifices scelerum impari & damnati genii tironē Christi cingunt vndique, & latentem naturæ sensum excire mouereque moliantur. Hic nouus asceta Christi, sublati paulum oculis, immanem stygiarum larvarum turbam ad incendium libidinis excitandum in se cōcitata contemplatus, hoc inquit membrum, homo accepit à natura, vt velut ex poculo rostrato aquam, quam in vesica velut cratere continet, effundat. Dum hæc dicit, saxum è recto decedit, simulque dulcem quandam vocem ad aures allabi sentit, quam secum aliquantulum arbitratus surgit, & ad religiosum quendam patrem profectus, eidem exponit quid sibi euenerit: qui se rem, quid sibi vellet, negauit intelligere & porro misit ad abbatē Pœmenē, qui narrata causa, vidisti inquit, malos genios. Lapis è recto pro-

prolap
la quan
corpor
voca
suppet
incolum
cum ho
unti, im
in cella
implor
rimè co
simul g
relique
dum v

VE
ru
quid f
pura n
flammi
re cœp
innoc
intelli
culis
obieci
spiritu
suo cl

prolapsus ipse cacodæmon est, vox autem illa quam audisti, desiderium est & titillatio corporis, proinde caue tibi, & in auxilium voca supplicibus votis Dominum, vt tibi suppetias eat, & bellum hoc ac tempestatem incolumis euades; docuitq; illum rationem cum hostibus certandi, & bene precatus abeunt, impertitum pace dimisit. Reuersus ille in cellam cœpit opem numinis suppliciter implorare, simulq; cum tartareis lupis acerrimè conflagere; Adfuit adoranti Deus eaque simul gratia dignato, vt excedentium è vita reliquorum statum agnosceret, vel optandum vel deprecandum.

VII.

Versatus & alius anachoreta in desertarum siluarum silentio, omnino ferè quid fœmina esset ignorabat. Dolebat hæc pura mens innocentis, impuræ beluæ, quæ flammæ Cupidinis iuuenili corpori subijcere cœpit, & iuuenis quidem vrebatur, sed ex innocentia, quid id sibi vellet; prorsus non intelligebat. Fædas imagines & vsum tori oculis & animo simplicis; serpens infernus obiecit & impressit. Sed Deus artes impuri spiritus, & fraudes ac insultus videns, pro suo cliente propugnauit, bellumque sedauit.

R.R.R.

Nun-

αὐτὸν ὁ δὲ καὶ
ἐν τῇ ἐξο

Nunquam enim auctor & fons honestatis
Deus patitur suos athletas ignaros huiusce-
modi militiæ, artibus hostium circumueniri,
nisi degeneres nolint ipsi manum admouere
& hastam clypeumque sumere, quibus im-
pia tela sceleratissimi hostis possint retun-
dere.

IIX.

EX GERONTICO.

Ex cap. de a-
nimorum
reconcilia-
tione & mu-
tua offensa-
rum remissi-
one.

DEgebat in monte Athlibeos asceta illu-
stris, quæ subito oppresserunt latrones,
sed opem inclamanti vicini suppetias vene-
runt, & prædones malè multatos traxerunt
ad tribunal magistratus, & in vincula con-
iecerunt. Quod cum ceteri anachorete
ibidem versantes cognouissent, magno do-
lore confusi, sua causa miseros esse prodit-
os dixerunt, vnaque ad Pœmenem abba-
tem profecti, rem illi factam significarunt.
Qui ad seniores accusatum propter grassa-
tores vinctos in hæc verba litteras dedit. Co-
gita primam tui ipsius abs te factam proditi-
onem vnde nata sit, & videbis alteram. Nisi
enim prius interiorem apud te proditionem
instituissem, ad alteram miseros non fuisset
progressus. Hac senior epistola Pœmenis
viri sanctitatis fama longè lateque celebrata,
(nunq)

(nunquam enim pedem è latibulo suo efferebat) perlecta properauit in urbem, captos è *Clausus Pa-*
vinculis exemit, & libertati suæ restituit. *men.*

IX.

S Zosimas retulit nobis venisse Tyrum; *Ex eod. 66*
vbi ipse tum in cœnobio vivebat, se-
norem Deo plenum, lectaque tum in cœtu
fratrum dicta responsaq; patrum, apophreg-
mata appellata, quæ ille beatus hospes om-
nia percurrerat, & ex memoria reddere po-
terat, magnosq; inde fructus virtutis decerp-
serat. Nos cum legendo peruenissemus ad
illum patrem, quem latrones inuaseraut,
palamque professi erant, se adesse, vt om-
nia, quæ in illius domicilio essent, secum
auferrent: & ille respondisset, accipite quæ-
cunque vobis placent filij. illique direpta
cella & spoliata recessissent, & senex spolia-
tus vidisset marsupium relictum, illo arrep-
to insecutus prædatores filij inquit, acci-
pite & hoc, quod obliti estis in adicula mea:
latrones eo facto percussos & demiratos se-
nioris bonitatem, prædam vniuersam retu-
lisse, & de sceleribus Deo satisfecisse dixisse.
que: Ita nos Deus amet, vt hic pater sanctus
est. Hoc ergo cum lectum esset, peregrinus
ille pater, nosti, inquit Zosima quantopere
R R R 2 mihi

mihi huius spoliati anachorete patientia & dictum profuerit? Et Zosimas, narra pater. Cum inquit propter Iordanem versarer, legi hoc apophthegma, & miratus virtutem senioris, Domine, inquam, da mihi horum virorum persequi vestigia virtutum, quorum gesto cultum. Ergo cum hoc illorum imitandorum desiderio tenerer, post biduum adfuere sperati hospites, latrones inquam, qui dum fores pulsarent, agnoui illico esse, quos exspectabam, & tacitus Deo grates meminisse aio, iam est ubi desiderij tui fructu ostendas. Referato ostio qua potui illos significatione gaudij & lætitiæ excepi, incedens lucernam, & ostendi quidquid habebam. & ne, inquam, solliciti sitis, sic mihi sit Deus propitius, ut ego nihil eorum, quæ habeo, condam. Et illi: habes aurum? Etiam inquit, tres numos, & aperta capsula, inspectantibus illis dedi: quibuscum pacati abierunt. Ego mihi, inquit, videbar beatus, quod benefacendi mihi copia fuerit oblata. Sed inquam ego, sunt ne ad te reuersi latrones, ut ad illum seniore? Non faxit, inquit, hoc Deus, nec enim hoc volui, ut virtutis meæ proclamanda causa reuerterentur. En inquit Zosimas quantum huic seni affectus bonus & paratus animus profuerit, non solum enim in

ria latro
gaudio
Deo dig

Aff
su
perfect
camq;
parand
Zosima

Verf
bio ab
familia
tuto de
mone,
menis
quæ à
compe
que an
inquit
& caru
cio est
ego cu
illo off
posuit
penitu
excusa

ria latronum non afflixit illum, sed etiam gaudio singulari affecit, quod tali munere à Deo dignatus fuerit.

X.

Affirmabant sancti patres in accusatione sui, sui que vera cognitione ac modestia perfectam consistere animi tranquillitatem, tamq; solam viam esse ad pacem animi comparandam, quod eiusmodi facti narratione Zosimas confirmauit.

Versatus sum, inquit, aliquandiu in cœnobio abbatis Gerasimi; vbi habui quendam familiarem, cum quo per occasionem instituto de rebus ad salutem pertinentibus sermone, mentionem feci adhortationum Pœmenis abbatis, & alterius. qui omnino se ea quæ à beato Pœmene dicta essent, vsu ipso comperisse, vera esse contestatus est, plenamque animi quietem adeptum. Olim enim, inquit, mihi diaconus fuit in Laura sincerus & carus, cui nescio quæ de me iniecta suspicio est facti, quo se offensum ostendit, quem ego cum tristem cernerem, quæsiui quid in illo offendissem: Hoc, inquit, fecisti, & exposuit factum. Ego consulta conscientia me penitus alienum ob omni culpa ratus, cœpi excusare innocentiam; sed ille, ignosce in-

R R R 3

quit,

quit, excusationem non admitto. Abij ego in latibulum meum, & excussi omnes animi recessus, vtrum tandem id in me admissem, cuius ab illo reus postulabar, nec affini me villo modo culpæ agnoui. Ergo cum diaconus sacrosanctum calicem in manibus haberet, & aliis propinaret, iuratus dixi, et ortem me criminis esse, de quo me infimulasset; Cum nec dum acciperet satisfactionis, regressus in cellam, reuocaui in memoriam sanctorum Patrum præcepta de sui ipsius excusatione: & vera esse persuasus, vocaui in consilium cogitationes, mecum hæc pertractando: Diaconus sincerè me diligit, & amore aduersus me impulsus, ausus fuit mihi, quæ dictabat illi animus de me, significare, vti de cætero attendam & caueam, ne quid huiusmodi committam. Verū infelix & misera anima, quia mihi suggeris te non designasse cuius argueris, noueris te infinita mala patrasse, quæ ignoras nec agnoscis. Quoties euanuere, quæ heri egisti, aut nudius tertius, aut nudius quartus, aut nudius decimus, meministi illa? Nunquid ergo & hoc fecisti, quod tibi perinde ac alia excidit? Induxi ergo animum, vt sibi persuaderet, omnino & hoc factum esse, quod Diaconus obiecerat, sed ex memoria nõ secus ac alia esse delata;

leta; cœpiq; Deo & diacono in acceptis referre quod in cognitione delicti mei & erroris deuenissem. In hoc cogitationū consilio, adii ad Diaconum, vti deprecarer erratum, & gratias memorarem, quod meum ipsius peccatū agnouissem. Pulsantem fores, aperto ille ostio anteuertit, locumq; pœnitudinis occupat, & remitte inquit, mihi culpam, a malis enim laniis delusus, per suspicionem impegi tibi crimē, quod nūquā cogitasti. Deus quippe me docuit, te omni culpa vacare. Adiecit etiā hoc Zosimas: cū nihilomin⁹ vellet pacē & veniā ab eo pōscere, illū nullo modo permisisse sibi satisfieri. Et en, inquit vir sanct⁹, vti sincera sui cognitio, abiectio & cōtemptio cōponant animū desiderātis illam? vti quā nō solū non offenderetur in diacono, nec tristi sensu aduersus illū tāgeretur (pri- mū eiuscemodi crimē de se suspicātē, deinde nullam facti quoq; excusationē admittentē) sed etiam ipse sibi culpā transcriberet, imō verò etiam gratum se exhiberet erga Diaconum, cuius opera ab errore fuisset liberatus. Viden, inquit quid possit virtus, ad quos gradus perfectionis admoueat, ad illam eniten- tem? Poterat animus si voluisset mille occasi- ones ex diacono arripere, quib⁹ in Dæmonē degeneraret. Posteaquā flexit cursū ad vir-

R R R 4

tutis

tutis metam, non solum nullam admisit ab eo molestiam, sed magnas etiam gratias habuit, quod per eum ad virtutem capessendam esset inductus, sic ergo nos ipsos vsquequaq; reos agnoscamus. Politicus quidam, sed pius, Dei q; amans, vir celebris, Barfanuphio posuit hanc questionem: si, inquit, certum & exploratum sit, à me peccatum non esse in alium, sed ab alio me offensum, quomodo me ipsum reum pronunciabo? Vt si ergo exempli causa, per viam in eadem alicubi, & occurrat mihi viator prorsus ignotus, qui nec verbo læsus, me tamen inuadat & pulset, quomodo me possum in hoc culpandum agnoscere, aut me ipsum reprehendere? Poteris, inquit Barfanuphius, reprehendere frateri q; te errasse; nisi enim viam hanc ingressus esses, in latronem non incidisses, nec ille tam male temulasset.

Idem Zosimas cum sodali suo & quibusdam vrbaniis iter ingressus venit ad teloniū. Et politici quidem statim de more vectigal porrexerunt publicanis; Socius verò Zosimæ tergiuersari cœpit, & auderis inquit, monachos poscere vectigal? Quod ego cum audirem: Quid, inquam, agis frater? nā tu nihil aliud dicis publicano, nisi vt volens notens te pro sancto colat. Nonne decuisset il-

lum

lum animaduersa nostra prompta pendendi
uestigialis voluntate, & modestia mansuetu-
dineq; cognita reuereri nos, & dicere: igno-
sce? Quin ergo vt Christi mitis & modesti
discipulus, pende tributum, & pacatus abi.

XI.

ERat in episcopio Diaconus quidam, cui
Sabinus nomen fuit, qui notarij calli-
graphi munus fungebatur, vir ingenij mitis,
& vitæ honestate conspicuus. Porro in pala-
tio pōtificis eramus monachi omnino octo-
ginta, inter quos potissimum elucebat Sabi-
nus, quem Epiphanius Ecclesiasticarum cau-
sarum iudicem designarat. Habebant con-
trouersiam duo quidam inter se apud Sabi-
num, quorū alter erat copiosus, alter tenuis
erat. Sabinus studebat pauperi magis, quam
uis diues æquiores haberet causam, quam
inops. Epiphanius vtriusq; rationes, & Sabi-
ni iudicis clementiam in miseros, ex occulto
arbitrabatur, & cum à Sabino non pro æquo
& bono iudicari animaduerneret, progressus
in medium Epiphanius, modestè Sabinum
compellat: Abi, inquit, fili, ad tuum scriben-
di & notandi officium, & reuoca in mentem
sacrorum oraculorum decreta, & ex quo iu-
re quamcunq; causam decide, memor sacri

R R R ; illi

Exod. 23. illius præcepti. *Pauperis quoque non misereberis iudicio, nec respicies personam potentis.* Ergo deinde Epiphanius ipse causas omnes omnium cognouit, deditque operam iudiciis à prima luce usque ad tertiam horam pomeridianam, à qua hora ad alterum usque mane nunquam amplius ab ullo mortalium conspiciatur.

XII.

*In cap. de
obedientia.*

Fuit ex SS. patribus, qui diceret; vehementer obesse religiosæ disciplinæ studiosis ac discipulis, imò planè exitiosum, si pro suo sensu sibi magistros morum & vitæ duceselegant. Etenim huiusmodi ductores viz, viatores suos in arduis montium & abruptis precipitiorum perdere consueffe. Proinde etiam atque etiam expedire illis, ut moderatorem seuerum per omnem vitam sustineant, qui non dissimulet suorum vitia, nec cum suis colludat, ipse parum emendatus.

S. Theodorus pater è S. Pachomij officina & disciplina progressus, olim à Pachomio (nescio ob quam offensam) punitus & censura notatus à reliquorum cœtu remotus est. Priusquam vero ab eo recederet: habeo, inquit pater, quod transigam in Monchonse, mitte me quâprimum reuersurum.

Missus

Missus absq̃ue comite per viam in lacrimas
 effusus: Domine Deus inquit, est ne locus ve-
 nia, possum ne redire tecum in gratiam? adhuc
 ne spes est salutis? Et cum ad Chenoboscium,
 locum, pascua anserum, dictum peruenisset,
 conscendit illico nauigium, in quo seniores
 quosdam offendit, ex quibus vnus quidam
 apud alium coepit beatum praedicare Theo-
 dorū; sed alter: quid miserum vt beatum ce-
 lebras: cum nondū ad gradū * margonij per-
 uenerit: Et primus: quis est iste gradus perfe-
 ctionis seu margonij? Duxit ergo ei simile di-
 cendi initiū. Colonus inquit, erat durus, acer-
 bus & molestus, qui cū nemo poterat opera-
 rum annum perseverare. Incitatus quidā ad
 illum profectus, suam illi operā obtulit. Bene
 habet, inquit agricola. Cum dies adesset, quo
 irrigandus erat ager; hauriamus inquit aquā
 internoctu, non interdiu, ad rigandum a-
 grum. sapienter inquit alter ad colonum, vt
 nemo ex hausta à nobis aqua nec hominum
 nec pecudum, nec aliorum quisquam bibat.
 Rursum quando arandum erat: sementem,
 inquit dominus, ita faciemus: sulcū hunc fru-
 mento cōseremus, alterum hordeo, tertium
 legumine, ac ita deinceps reliquos agri ver-
 sus. & mercenarius: Hæc maior est inquit
 tiam priori sapientia, vt semen nostrum & à

varia-

varietate quasi *Deus efflorescat, imo & so-
 num quoque absq; semine & colonus: age-
 metamus. & demessa est seges; quæ adhuc
 rat immatura & viridis. Magnum, inquit ser-
 us, hoc lucrum est paleæ: floret enim pul-
 chrè & viret: Tum herus: adfer marginiū,
 & dimensum transferemus. Hoc prouiden-
 tissimè inquit famulus, sic enim & palea ser-
 uatur, & simul quantus sit numerus frumen-
 ti cognoscitur. Posteaquam ergo illum in o-
 mnibus exploratum probauit, & obsequen-
 tem & felicis ingenij animaduertit, tu, inquit
 colonus, de cætero nequaquam eris ex nu-
 mero mercenariorum, sed filius & hæres.
 Quapropter & hic monachus (inquit senex)
 poterit esse beatus, si marginium seu mensu-
 ram (obedientiæ) impleuerit. Tum alter ex
 senioribus: Similitudinem absoluiisti; expo-
 ne comparisonem. Colonus, inquit, Deus
 est; durus autem, quia suis seruis erucem fe-
 rendam imponit, & iudicium seu voluntatē
 animi cuiusque rescindit, qui illi se deuotit,
 Pachomius ergo, huius religiosus pater Deo
 ad nutum in omnibus obsecutus, illi usque-
 quaq; gratus acceptusque est. Quod si hic
 quoque ad Pachomij imitationem virtu-
 tem & exemplum (patientiam exercue-
 rit) Dominum sustinuerit, erit & ipse regni
 celo

celestis
 admira
 storum
 os è c
 runt e
 emend
 nem.

RE
 tu
 iam an
 niores
 gurgu
 edicu
 chore
 adieci
 sua ve
 de de

S. A
 & ille
 bat, s
 inqu
 n Ch

celestis hæres. Hæc cum audiret Theodorus admirabundus, stupebat tam dicta quam dictorum auctores, & ingressus nauem subduos è conspectu omnes animaduertit: fuerunt enim cælitès à Deo missi ad Theodori emendationem & S. Pachomij consolationem.

TIRO.

XIII.

Religiosus quidam frater secessit in solitudinem, & cella abditus apud alios se iam anachoretam esse iactabat; quod ubi seniores cognouère, exturbarunt eum è suo gurgustio, coegeruntque obire singulorum ediculas, ac supplicem profiteri se non anachoretam, sed tironem & nouitium esse. Et adiecere patres; si videas nouitium hominē sua volutate in cælum euolare, presum pede detrahe, hoc enim expedit illi.

XIV.

S Anastasia sanguine fidem testata, cum apud Præfectum Illyrici in vineulis esset, & ille virginis ingentes opes, quas possidebat, suspiraret, illam collocutus: intellexi, inquit, mulier tibi magnam vim auri esse, & Christum colere; si ergo sponso tuo ob-

tempe-

temperas, qui diuitias vobis contemnenda
præcipit, mihi illas omnes assigna & imper-
tire, vnde geminum commodum percipies;
nam & legi sponsi tui satisfacies, & à me om-
ni pœna tormetorum soluta pro tuo voto li-
berè poteris Christo tuo operari. Cui S. Ana-
stasia, absit hoc, inquit, ô iudex, nam à Chri-
sto meo in sacra lege dictum est. *Vende quæ pos-
sides & da pauperibus, & habebis thesaurum in ca-
lis.* Tu vero copiosus cum sis, quis adeo ve-
cors & excors adeoq; infelix erit, vt quæ egē-
tibus destinauit, diuiti largiatur, fameq; pal-
lentib⁹ subtracta luxuriosis impertiat? Quod
si te fame laborantem, siti exhaustum, veste
spoliatum, custodiæ mancipatum videro,
tunc ego tibi ex Christiana lege alimēta por-
rigam? calicem propinabo, pallio contegam,
in vinculis reuifam, & in omnibus difficulta-
tibus succurram.

XV.

Ex cod.

Narrauit patrum quispiam fuisse religio-
sissimo monacho matrem pauperem,
eumque profectum, vt i panes illi suppedita-
ret; in itinere accepisse vocem è caelo: Geris-
né curam matris tuæ an ego? Intellexit illico
cœnobita, quid sibi vox veller, & humi strata-
tus. Tu domine, inquit, prouide nobis, reuer-
susq;

susq; est
post, ve
monach
est, tu c
tam tole
lius, me
nus, m
fecit.

VEr
ma
bat, &
Famis t
manda
Quæsiu
in vrbe
inquit
spectar
mi fili,
uit hun
rit mag
ita filiu
Et pate
excitat

susq; est ex itinere in suam cellam. Triduo post, venit mater ad filium, & ille, inquit, monachus aliquid mihi frumenti elargitus est, tu confice nobis inde opsonium, vt vitam toleremus. Lætus hoc matris nuncio filius, meritis Deum gratis veneratus, spei plenus, maiores in virtutis studio progressus fecit.

XVI.

Versabatur in solitudine senior, qui ex manus precio & ipse victum sibi para-^{Ex cod.} bat, & egentibus quod supererat, tribuebat. Famis tempore mater ad eundem filium amandauit, vt aliquid à patre cibi referret. Quæsiuit pater ex nato: suntne filii etiam alij in vrbe, qui æquè ac vos esuriant? Et multi inquit filius: tum fores cellæ pater claudens spectante filio, lacrimabundus, abi, inquit, mi fili, ille qui cæteros alit, & vos alet. Rogauit hunc postea ex monachis, an non senserit magnam in animo perturbationem, quod ita filium suum à se, & se à filio suo auerterit? Et pater: Nisi quis, inquit, in singulis suis exercitationibus magnam sibi vim inferat, nullum inde laboris præmium reportabit.

XVII. Erat

ERat religioso viro germanus quidam magna pressus inopia, cui, si quid ex opere suo comparasset, largiebatur, sed quo plus hic dabat, hoc magis alter in dies egebat. Retulit hanc rem monachus ad religiosum senem, qui, si inquit, me audias, nihil illi porriges, sed ubi reuenerit, in hæc verba respondebis: frater quod habui, dedi, iam tu vicissim, si quid opera tua quæ fieris, mihi adfer. Si quid ergo tulerit, accipe, & in mendicos & seniores partire, & roga, ut Deum illi propitient. Paruit consilio patris monachus, & cum frater illius redisset, fecit quod senior monuerat religiosus. Mcestus ergo à fratre frater discessit, & altero die attulit quædam ex horto suo oluscula, quæ alter accepta senibus miseris obtulit, rogauitq; ut fratem suum Deo commendarent. Reuersus dein alio die attulit & olera & panes tres, quæ iterum alter ut ante in pauperes distribuit, reddiitq; frater cum pia appreciatione domum. Vbi tertio reuenit, magnum secum commensatum apportauit, esculenta, vinum, pisces, panesq; quæ monachus admiratus, vocatos mendicos expleuit epulis, & compellato fratre, non eges, inquit, amplius pane? Non, inquit, Domine, Quando abs te panem accep-

tum &
inferre
quam
hi, ope
digress
ras, inq
ignem
mit. Q
tici est
religio
suas an

PRæ
ana
admiss
admiss
vincul
non di
ter au
Abijt
am cu
vti su
liberan
lo sor
tione
bem, f
zis, qui

tum & dibus intuli, perinde fuit, ac si ignem inferrem, qui omnia popularetur. Posteaquam abs te nihil accepi, Deus benefecit mihi, opesque indies auxit. Quæ postea cùm, digresso fratre, alter seniori referret: An ignoras, inquit pater, monachi opus & laborem ignem esse, qui omnia, quæ inferuntur, absumit. Quamobrem ex re magis hominis politici est, vt ipse ex suo eleemosynam porrigat religiosis, & à sanctis, votis piis adiutus, opes suas amplificet.

XIIIX.

Proptor prouinciæ conuenit S. Pœmenem *Ex eod. cap.* anachoretam eius visendi causa, sed non admissus rediit in prouinciã, & per speciem admissæ noxæ, sororis anachoretæ filium in vincula coniecit, matrique renunciauit, se non dimissurum ex carcere, nisi Pœmen frater auunculus veniret supplicatum pro filio. Abijt soror ad Pœmenem, & ad cellæ ianuam cum multis lacrimis precata est fratrem, vt suum sibi filium sua præsentia è custodia liberaret. Sed obfirmatè tacuit Pœmen, nullo sororem dignatus responso, quæ indignatione commota conuitiari cœpit: An chalybem, ferreæ gestas in pectore? miserere sororis, quia vnicus est ille mihi filius. Misit ergo

SSS   qui

Luc. 14.
 Matth. 10.
 & 16.

qui diceret: Pœmen liberos nullos procreavit. Reversa illa ad præsidem renunciavit se nihil profecisse; tum præfectus: si vel imperaverit mihi verbo, dimittam illum. Et Pœmen: lege cum illo agas, & si affinis fuerit culpa, moriatur; sin innoxius, pro tuo arbitratu de illo pronuncia. Nonne hoc est exuisse omnem eiga sanguinem suum affectum? Hic certe aut nullus mactavit sensum suum, & illam Christi vocē audiuit paruitque. Qui nō odit patrē & matrē & sororē, adhuc autem & animam suam non potest meus esse discipulus.

X I I X.

Ex cod. c.

S Macarius olim visit ad monachum morbo laborantem, quæ fuitq; ecquid desideraret? Parum, inquit, panis recentis ex flore farris melioris. Pinsebant eo loci tum religiosi farinam ipsimet ad vsum totius anni, hic enim illic mos obtinuerat. Ter ergo beatus ille suoq; nomine dignissimus Macarius, homo natus annos nonaginta, ea ætate profectus Alexandria, panes, quos secū aridos & siccos acceperat, delicatiorib; permutavit, & ægro allatos porrexit. Macte senex labore, virtus nunquā languescit, viger in fractis membris, & frangitur in delicatis. Seniū nō sentit charitas.

X X.

Ex cod. c.

Illustrius est quod perpetravit Agathon,

vir omnium qui vnquam fuerunt religioso-
rum, experientissimus, & summus taciturni-
tatis iuxta ac quietæ vitæ cultor. Hic in pub-
lica vrbis celebritate abiit vt sportulas, seu
quod ipse manu sua confecerat opus, venum
exponeret. Offendit illic abiectum in foro
peregrinum, & grauius ex morbo affectum.
conduxit ædes, & ægro in ijs ipse ministravit,
& quidquid manus precio comparauit, illi
impendit conductique domicilij pensionē
soluit, & sex ipsos menses in eo ægri mini-
sterio, quoad alter reualefceret, collocauit.
De hoc (vt in rebus ab eo gestis notatum)
fertur dictum: Quæsiui ego ipse, quo pacto
morbum decumbentis in me deriuarem,
& meum corpus ipsius corpore permuta-
rem. Nonne hæc demum est perfecta
charitas?

XXI.

NOta quidem sunt, quæ de S. Ioanne hie-
rarcha Alexandrino, cognomento Elec-
mone narrantur, sed ex notis commemora-
bo vnicum factum, vnde alia pendent, quæ
vulgo cognita non sunt.

Beatus Ioannes ad cæteras virtutes om-
nes, quas sibi pepererat, & hoc adiecit, vt in
vilissimo lecto somnum caperet, & stragulis

*Ex cap. de
Elemosyna
facta ex ali-
enis bonis, ex
vitiis patrum*

SSS 2

in

Vixit 610.
Episcopus
factus. 23.
Ioan. Mar-
tyrol.

* Apud
Metaphra-
sten legitur
Elicium, in
latino haud
dubie per-
uersè.

In patrum
historia opo-
rimentum.
Gracè est

ἡρώδης

in suo conclauī miserandis tegeretur. Quod
vbi animaduertit quidam ex ciuibus, con-
uenit illum, & contemplatus centonem la-
cerum, & vestes abiectas quibus tegebatur,
misit illi * stragulum triginta sex aureis com-
paratum, multum precatus, vt in gratiam do-
nantis illo se tegeret. Pontifex accepta veste,
ob singulares munerarii preces, vnicam no-
ctem vsus est, & insomnis & peruigil tota fe-
rè nocte hæc sibi obiectabat: Quis dixerit
postremissimum Ioannem? (sic enim se ip-
sum consueuerat appellare) pallio gausapeuè
triginta sex aureis emta tegi, cum interim
Christi fratres frigore obrigescant? Quàm
multi modo gelida bruma tremuli dentibus
strident? Quàm multi infra supraq; semirecti
storea, porrigere pedes non possunt, sed ve-
lut in globum collecti tremunt? Quàm mul-
ti per montes iacent incenati in tenebris, &
gelu inediaq; contabescunt? Quàm multi ex-
plere famem desiderant foliis truncatorum
leguminum, & olerum è culina mea reiecto-
rum? Quàm multi cuperent tingere buccas
iure à meis cocis effuso? Quàm multi optant
bibere odorem vini in cella mea destillantis?
Quàm multi in hac ipsa (Alexandria) peregrini
exclusi tectis in foro dormiūt, fortè etiā im-
bre pluuiæq; irrorati? Quàm multi toto mēse

aus

aut bin
multi
veste
quietis
nas ex
do pra
trigint
tu per
lo bon
expect
diit ep
tua, m
tione f
ultimu
noctem
est eni
dragin
ser, de
mismo
bant. C
nachi
vidit is
rat, em
Pontif
fitum
ni rem
vteret
iocabu

aut bimestri toto, nunquā oleū libant? Quā
multi vna eademq; per hyemem & æstatem
veste teguntur. Tu verò Ioannes sempiternæ
quietis spe plenus, & vinum potas; & pisci-
nas exhauris, & in cubiculo quiescis, & mo-
do præter cætera omnia mala etiam stragulo
triginta sex numismatis facto in te pes-
cis. Næ tu per talem vitæ indulgentiam, parata in cæ-
lo bonorum gaudia nec quicquam speras &
expectas; sed planissimè quod ille diues au-
diit epulo, audies. Recepisti bona tua in vita
tua, medici verò mala. Nunc ergo illi cōsola-
tione fruuntur, tu verò cruciaris. Testor ego
vltimus Ioannes sanctum Deū, me in alterā
noctem tegmen hoc non adhibiturum, par-
est enim Deo que gratum, vestiri centū qua-
draginta quatuor fratres, quos tu, præ te mi-
ser, dominos tuos agnoscas: vno quippe nu-
mismate quatuor * lacernæ seu pallia veni-
bant. Quā mox ergo illuxit, misit qui Gu-
lachium seu stragulum venderet, quod vbi
vidit is, qui pridie illud Patriarchæ obtule-
rat, eum rursus triginta sex aureis remisit
Pontifici. postridiè cū idem venum expo-
situm cerneret alter, tertio redemit & Ioan-
ni remisit obnixè preceatus, vti eo per noctē
vteretur. Tum Ioannes ad ciuem blandē &
iocabundus: Videbimus inquit, vter ex no-
bis

SSS 3

bis

*γνῶσθαι*** Recantel-
la barbaræ.*

bis prius fatigari possit, ego vendendo, vel ta-
redhibendo. Erat ille ciuis admodum copio-
sus, quem sensim quasi vindemiator carp-
sit. Affirmabat enim eum, qui (animo mise-
ros subleuandi) possit, commodè locupleti-
bus etiam intimam tunicam detrahere, non
peccare, præsertim si duri, sordidi & immi-
sericordes fuerint. Ex quo duo commoda
assequitur, qui hoc facit. Primum quod
seruet animos auarorum; alterum quod &
ipse non exiguum sibi præmium conciliet
apud Deum. Ad quam rem testandam ar-
tulit exemplum S. Epiphaniij & * Ioannis
Hierosolymorum Pontificis, qua argentum
à Patriarcha arte extorserit, & in egentes
elargitus sit, vt infra leges. Cum autem
sapientissimus Ioannes Eleemon didicisset
quempiam liberalem esse in miseros, ac-
cessitum gratulabundus percuntabatur, qua
ratione ad affectum & misericordiam in
pauperes, peruenisset, naturane & ingenio
ad benignitatem prono, an coactus & vi ali-
qua sibi facta? Hac quæstione alij percul-
si præ verecundia reticebant quæ rogaban-
tur, alij quod res erat ferebantur. Qui-
dam ex his rogatus, in hæc verba respon-
dit: Ego, domine, bona fide, nihil do, nihil
bonifacio. Quin hoc ipsum quod facio,
& mi-

* Qui ante
Eleemonem
rexit Eccle-
siam.

& miseris porrigo, Deus & pietas tua mihi largiuntur, ita consueui. Eram primum durus & ferreus in pauperes: Accidit vi die quodam confusus ad magnas redigeret angustias, cum ira mecum ratiocinatus sum; nam tu, si fueris benignus in egentes, à Deo nunquam desereris. Decreui igitur deinceps quotidie in medicos quinque folles siue numulos tribuere; cumq; largiri illos cœpisssem, malus genius me retardauit, cum mihi suggereret: Hi folles quinque seruiant in vsum familiæ ad olera emenda, aut balneum; proinde extemplo velut è faucibus natum, torum subtraxi illos mendicis, nec quicquam dedi præterea. Posteaquam autem animaduerti me affectu auaritiæ superatum, præcepi famulo: Tu quotidie inquam, subleges clam me, de pecunia mea numulos quinque, quos pauperibus erogabis. Eram quippe trapezita seu collybista. Seruus meum executus imperium, non quinos, sed denos quotidie folles, quandoque etiam ceratia siue filiquas miseris porrexit. Atque cum ex ea re augeri nobis rem familiarē vidisset, cœpit & trimisia largiri. Miratus ego nostras ex diuina ope copias. Profecto inquam, fili quinque folles numuliue magna nobis pe-

SSS 4

pere-

*Folles apud
Epiphaniu
numi mēta*

*βαλάντιον
κόινον*

perere commoda, possis iam dare denos: tum mihi famulus subridens: Perge bene precari furtis meis, nam hodie non erat nobis, quo frueremur, panis. Enimvero si fur quispiam sanctus & iustus est, nã ille ego sum. Tunc testatus est se non folles & numulos, sed filiquas & trimisia erogasse. Deinceps ergo propter illius fidem cœpi ex animo elargiri quantum potui. Tum Patriarcha mirificè recreatus, crede mihi, inquit, multa legi sanctorum patrum exempla, sed nihil vnquam huiusmodi cognoui.

*Non illo
Eleemon,
sed diu ante
Ioannem
rector Eccle-
siae.*

Venit Hierosolymis Diaconus in Cyprum ad S. Epiphanium & exposuit illi, quàm studiosus esset pecuniæ Pontifex Hierosolymitanus Ioannes, magnamque vim arcis stiparet, & nihil miseris largiretur. Hic porro Ioannes degebat in cœnobio magni Hilarij, versabaturque cum eodem S. Epiphanius. Scripsit ergo (cum in Cypro esset) illi epistolam Epiphanius, ut rationē duceret aliquam eorum, qui inopia premerentur. Sed Ioannes neglexit adhortationē Epiphaniij. Quāobrem longo post tempore Epiphanius accersito discipulo: proficiscamur, inquit, Hierosolymam ad veneranda Christi vestigia, postea reuersuri. E Cypro ergo profecti apulimus Cæsaream Philippi, inde Hierosolymam

nam ascendimus, vbi in Episcopium ingres-
sos simul ac vidit Ioannes, ingenti gaudio E-
piphanium cōplexus est, quem Epiphanius,
vti filium allocutus, & des, in quibus diuersa-
retur, petiuit, quas nobis splendidissimas as-
signauit, & quotidie Epiphanium ad men-
sam adhibuit, cū interea inopes nihil opis
ab eo acciperent. Quapropter Epiphanius,
mi pater, inquit, da mihi mutuum argentum
ad ministeria mea, multos enim viros mecū
habeo, quibus exhibebo tuas opes in elegan-
tissimis ædibus tuis, præbe quæso seruo tuo,
quod sit ad dignitatem tuam, prædicabo e-
nim tua facta, & gloriatus de te, omnium eti-
am digitis assidue monstrabor: tantum reti-
ne memoriam mihi concessi argenti, quod ti-
bi vti decet postmodum totum redhibebo.
Protulit Ioannes magnam argenti vim. Et
Epiphanius: est ne tibi pater aliquid reliqui
de argento? Et Ioannes: Satis inquit, erit pa-
ter hoc tibi in præsens. Profer obsecro, in-
quit Epiphanius, quod superest, vti hospites
tui tua magnificentia perfruamur. Cū pro-
tulisset omnem suppellectilem argenteam
reliquam. Tū Epiphanius: Liceat mihi pro-
cerib. hæc meis spectanda exhibere? Et Ioan-
nes: omnia quæ possunt tuos oblectare, re-
eum aufer, quin & ad mensam tuam adhibe.

SSS 5

Accep-

Accepto igitur Epiphanius omni argento quod libras pendebat mille quingētas (hoc est quindecim millia Philippæorum) rediit ad ædes ad diuersandū sibi assignatas. Porro Hierosolymis erat tum Asterius argentarius, Romæ negotiorum causa profectus: quem accersiri iussit Epiphanius, & pactus cum illo, argenteum illi instrumentum omne vendidit & in pecuniam redegit, quam Epiphanius totam diu noctuque certatim in egentes distribuit. Post aliquot dies Ioannes Epiphanium poposcit argentum. Redde inquit argentum quod tibi ad vsum hospitij & ministerij mutuum dedi. Et Epiphanius: sustine patienter moram & expecta fili, est mihi adhuc vsus illo ad plures alendos. Post aliquot rursum dies, cum in templo staretus ad eum locum, vbi salutans Crux CHRISTI seruatur: iam ante, inquit Ioannes, dixi tibi, redde argentum quod dedi tibi: Dixi, inquit Epiphanius placidissime, reddam tibi pater omnia. Tum Ioannes ardēs iracundia pressum diploide Epiphanium cōstringensq;: Non exhibis hinc, inquit sycophanta, quoad reponas mihi argentum meum. Redde argentum quod dedi tibi, redde Ecclesiæ, quod est Ecclesiæ. Sed Epiphanius nihil hac contumelia perturbatus, in eodem

eodem statu mentis perseverabat. Duas
ipsas horas Ioannes Epiphaniū retinens cō-
uitiis lacerabat, vt omnes qui aderant, è diu-
turna standi molestia & audiendis Ioannis
conuitiis fatigarentur. Epiphanius autem
nequaquam illius maledictis abiectus, in-
spuit in faciē Ioannis, & momento occu-
tus est, omnesque præsentes ingens pavor
occupauit. Tū deinde Ioannes prostratus hu-
mi supplex abiicit se ad pedes Epiphani, vt
illius patrocinio videndi facultatem recupere-
ret. Sed Epiphanius ad Ioannem: abi, in-
quit, & venerare sanctam crucem, & præsta-
bit tibi quod petis. Sed Ioannes à vestigiis
Epiphani non potuit dimoueri, infans pre-
cibus Epiphanium exorare conatus. Tum
Epiphanius datis, de continenda pecunia &
iuuandis pauperibus, præceptis, imposuit
manum Ioanni & oculo dextro recluso, con-
suetæ lux redijt. Dein Ioannes & pro sini-
stro deprecatus, quod petiit non impetra-
uit. Nam Epiphanius hoc, inquit, fili absq;
me est; Deus clausit tibi lumina, Deus aperu-
it, vt visum illi ita fecit; vt modestiam di-
sceremus. Ita Ioannes emendatus & ca-
stigatus à iusto Epiphanio deinceps vt de-
cuit sanctum, sanctè se in omnibus gessit. Se-
quuntur in Patrico, exempla de S. Gregorio
Ponti-

Pontifice & S. Paulino Nolano, quæ ex illorum historiis cognita prætermitto.

XXII.

*In cap. de
Charitate.*

Versabatur sanctorum patrum quispiam in anachoreti sacerdos. Erat in eodem recessu solitudinis alius anachoreta, utcumq; inde remotus, secta Manichæus & ipse inter suos presbyter. Proficiscebatur hic ad sui dogmatis consortem & tenebris ingruentibus deprehensus vesperi venit ad Catholici patris cellam, qui nouerat illum. Manichæus ergo in arcto versatus & rerum omnium incertus verebatur ad Catholicum patrem ingredi, ut ibi per noctem quiesceret, quod timeret ne non admitteretur ut manifestus & notus sectæ Manichææ propugnator. Metu tamen (noctis imminentis & ferarum) foret pulsauit. Aperuit illico senex & agnitum singulari cum lætitiæ significatione recepit, coactumque secum precari somnum capere iussit (nullo dato suspicionis alienæ signo) per noctem Manichæus cœpit secum meditari charitatem patris, quod nihil suspicatus mali de se esset, illum pro viro sancto habuit, & (ubi diluculauit) abiectus & complexus pedes illius, Ego, inquit, Pater sancte ab hoc ipso momento in tuas orthodoxorum partes

con-

concedo. Nec ab eo postea recessit. Bonum
verbum, bonum inuenit locum.

XXIII.

EX relatione Patris cuiusdam acceptum *En sine Pa-
trici.*
est, fuisse Constantinopoli puerum, cui
Basilius nomen, versutum, impurum, & ef-
frontem; in popinis & lustris assidue versatum, *disap. p. 100*
nec à prætextatis quidem verbis abstinentem, *fix.*
qui operam suam Domino, qui Patricius au- *Corrupte*
diebat, addixerat, viro in paucis bono & li- *ven.*
berali in pauperes. Basilius sextum decimum
annum agitabat, in omnem luxum & nequi-
tiam effusus. Ead. tempestate urbem repente
frigus asperissimum & intolerabile oppressit;
ad quod & fames ingens accessit, vti quoti-
die mille admodum extinguerentur; & cum
hiems ita sæuiret, nemo erat qui cadauera
terræ mandaret. Vbiq; ergo funera, vbiq; lu-
ctus, vbiq; miseriæ; vti pleriq; omnes, con-
ductos seruos missos facerent; non pauci et-
iam vernas. Quin & complures liberos suos
venum exponebant. Coactus etiam Patrici-
us Basilium dimisit, qui primo statim die su-
am vendidit tunicam, & absumsit, tandemq;
ad eam redactus est inopiam, vti nudus per
urbem & eiulabundus vagaretur. Tantum
porro illum frigus occupauit, vti per manus
pedesq;

pedesq; sanguis protruderetur. In tantis vero cæli iniuriis & vltima sua calamitate, cum permultos dies vim tempestatis tolerasset, nihil vnquam effatus est aliud, quàm: Laudetur Deus. Quis vim frigoris immensam & ineditæ cruciatus, cum & acutissimo frigore adureretur, & fame grauissima torqueretur, & iram numinis in se frementem cerneret, vlla possit oratione assequi, aut verbis exprimere? Cum ipse interim omnia generosissime sustinendo Deo gratis assiduus litarèt, nullamque vocem impiam aut stultam, qua Deus videretur offenderet, ex ore mitteret: Cumque iam summi manuum pedumque digiti frigore corrupti defluxissent: ille velut alter Iob fortiter tolerando nullius ope aut cōsolatione subleuabatur, quod suus quisque incommoda & famem deploraret. Ille verò beatissimus puer, omnē illum ex fame & hyeme contractum dolorem Deo gratis agendis adolebat. Tandem pius quidam Dei vir amans Nicephorus, dum urbē obiret, animaduertit hunc nudum sub fornice iacere abiectum, & vehementer commorus, ex animo ipsius vicem dolebat, quem & domum suam deportauit, & omni cura studiosissime fouit. Deus etiam ipse summam ipsius patientiam à cælo contemplatus, & gratū
in adp

in aduersis animum complexus, intra paucos
dies ad celeste domicilium euocauit. Ante
mortem cum ad se missos videret calites ve-
nire, gratulatus Deo beneficium, allocutus
beatas mentes: benè, inquit, ô benè & op-
portunè adestis, ô formosi iuvenes, à Domi-
no missi grati & expectati venistis. Obsecro
expectate paulisper & mox vobiscum profici-
car: Religiosus quidam dedit mihi decem
obolos, quos huic viro debeo, qui sumtum
in me fecit. Manete igitur dum eos annume-
ro, ne princeps harum tenebrarum causa hac
arrepta me trahat in exitium. Hos illi si-
mul ac dedit, animam edidit.

XXIV.

DVO quidam monachi non nisi Christia-
næ professionis rei, à paganis ad quæsti-
ones & supplicium rapti sunt. Qui tamen
mutuas inter se inimicitias exercebant. In
carcere alter venià à socio postulauit offen-
sæ: cras, inquit, vltimo supplicio afficiē-
mur, positis ergo simultatibus in mutuam
gratiam, redeamus. Sed alter nulla ratione
potuit adduci, vt petenti ignosceret. Poste-
ra luce rursus trahuntur ad quæstiones &
cruciatus. Et ille qui postulanti veniam ne-
gauerat, statim cellit tormentis, & infelix
Christum

Christum eiuravit. Miratus prætor, quid hoc, inquit, sibi vult, heri gravissimis excarnificatus pœnis tibi constitisti, hodie repente vinceris? Quia, inquit, socio meo supplicii culpam non remisisti, Deus me cœlesti sua opē destituit. Attende lector neminem posse incensum venire Martyrum, qui odium in pectore foueat, cum nemo possit amare Deum, qui hominem oderit.

XXV.

Narratum de anachoreta ab insidiatore mortalium circumuento, qui cœlitē credebatur, cum inferna esset larva. Huius germanus pater in siluam eandem egressus cum securi, ut materiam caderet, à filio suo nefario parricidio mactatus est. Malus enim genius fascinato iam filio ostendit patrem cum ferro aduenientem. Et: en, inquit, pater tuus te occisum venit, anteuerte illum, & occupa eadem. Occidit filius patrem, à suo magistro architecto mendacij eruditus. *Probate ergo spiritus, si ex Deo sint.* Multi historijs patrum his artibus hostis æterni delusi, vel in altis pæteorum voragines se præcipitarunt, vel in rabiem acti se & alios confecerunt.

XXVI. Mul.

Multos annos quidam solitudinis cultor vitam sanctam agebat, qui Pytho-
nis genio, hoc est, cacodæmoni superbiæ &
stultæ gloriæ operabatur, à vera religione pe-
nitus auersus, in sectam enim Hieracitarum
auius incidit, qui negant Christum hominẽ
factum, negantque corporum nostrorum
anastasin & futuram immortalitatem, quam
soli animæ tribuunt, Tria principia consti-
tuunt. Deum & * * *, & malitiam. Hæc
impio illi dogmata fuere, quibus & quin-
gentos à Catholica professione ad hæresin
abstraxit. Etenim ex sanctorum patrum sen-
tentia duo sunt ordines damnatorum genio-
rum, alter eorum qui in Venerem agunt
nostra corpora; alter qui in errores abdu-
cunt mentes nostras, qui ægerrimè ab homine
pelluntur. Hic sathanas architectus est præsti-
giarum & magiæ & hæreseon & veneficiorũ,
ariolationum & artium huiuscemodi pesti-
marum. Quid ergo, inquit Episcopus ad
Macarium, faciemus? Precandum ait Ma-
carius. Verbis enim & disputationibus
cũ hoc nihil proficiemus, Recitat Episcopus
capita fidei, sanctũ symbolum. Sed Hieracita
nihil mouetur, quin imò ad sepulchretum a-
bit, vt ope sui præstigiatoris, dæmonis inquã,
TTTT vmbra

*Lactantius.**De Hieracis.**& Hieracitis.**Vide Epiph.**her. 67. &**Bar. Anno**Christi 288.**tom. 2.*

umbram ex sepultis reuocet in vitam. Sed pro-
cane Episcopo cum Macario, frustra fuit
hereticus. Tum sancto pontifice in genua fu-
so, dum preces ad Deum allegat, mortuus
surgit, quod Hieracita spectans exanimatus
concidit, & infelicem animam exhalauit.

Nota est æterna hærescos, ut sit indocilis,
refractaria, inemendabilis, superba, donec
flammis & supplicijs æternis emendetur: cui
rei testandæ appona ex Iosepho Acosta huic
affinē historiam. *Mihi vero, inquit, hæc idem
eodem cogitanti, vehementer subit humana infelici-
tatis profundum admirari. Quis enim talia nisi ab
homine penitus insano, imò nec ab insano quidem,
dici perpetrarique posse credat? Et tamen sunt ve-
rissima, & serio ab homine mortali meditanda &
agenda. Nulla recapitur humana mens neque sa-
cilius, neque potentius, quam superbia. Nulla vñ
est veneni, nulla meri copiosi, nulla febris phrene-
tica, quæ sic statum mentis euertat, nulla medica-
tissima porio ita in furorem rapit, ut animo semel
humano imbibita superbia. Et quæ per furorem
superbie loquimur, cogitamus, agimus, ea sani
humilitate admiramur, atque erubescimus. Vbi
enim humilitas, ibi sapientia. Vbi superbia,
ibi protinus contumelia. Quo minus verò mi-
remur Antichristi tantam elationem, referam cuius-
dam eius caræ discipuli. eodem morbo, id est su-
perbia*

perbia laborantis, non fictam fabulam. Fuit in hoc ipso Peruensi regno vir magni pro illo tempore estimatus, doctus Theologus, ac Theologia professor, idemque Catholicus, & pius diu habitus, ac penè tunc huius orbis oraculum. Is familiaritate muliercula cuiuspiam, quæ se edoceri ab Angelomagna quædam mysteria iactabat, quæque extra se interdum rapiebatur, aut rapti simulabat, veluti altera olim philumena, aut Maximilla Montani, ita deuinctus est, ut illam de summis Theologia questionibus sæpè consuleret. In omnibus pro oraculo haberet, magnis reuelationibus plenam & D E O valde charam prædicaret, satis alioqui sortidam, & perexiguo sensu præditam. nisi ad instituenta mendacia: igitur siue à Diabolo corripetur, (quod facilius est credere) cum eiusmodi extasi pateretur, siue callidè eam fabulam simularet, quod nonnulli viri prudentes existimauerunt, ille Theologus, quod à muliercula magna & mira de se audiret, & multo grandiora futura conciperet, libenter ei se discipulum addixit, cuius patrem spiritualem agebat. Quid multa? eo abductus est homo, ut miracula faceret, & fieri sibi persuaderet. Cum miraculi vestigium ne tenuis quidem extaret. Ob hæc & quod propositiones aliquot ab illa Prophetissa accepisset à sensu Catholica Ecclesia alienas, à sanctissima inquisitionis iudiciis toto hoc regno stupente comprehensus est:

TTT 2

ibi

ibi per quinquennium fere auditus, toleratus, examinatus, ac tandem patefactus est. homo omnium superbissimus & insanissimus. Cum enim Angelum sibi diuinitus datum, à quo omnia quæ vellet disceret, at deinde summa Dei ipsius familiaritate, & immediato colloquio se positum pertinacissimè assereret, in eas nugas delatus est, quas nisi ab homine prorsus mentis emotæ, dici nullo modo quisquam sibi persuadeat. Erat verò ille tam integro sensu, quod ad cerebrum attingeret, ut mihi integrior non sit. Itaque & serio affirmabat se & Regem futurum, & Pontificem summum, Sede Apostolica ad hæc regna translata: concessam quoque sibi sanctitatem super omnes Angelos & cherubim celestes, atque Apostolos omnes, quin etiam oblatam ipsi à Deo unionem hypostaticam, sed ab ipso non esse admissam. Datum quoque se redemptorem orbis, quæ ad efficaciam, ut ille loquebatur, quod Christus solam quæ ad sufficientiam fuisset. Omnem statum Ecclesiasticum abrogandum: Leges verò alias se editurum faciles, & apertas; secundum quas cælibatus clericorum tolleretur. multitudo uxorum concederetur, confessionis necessitas excluderetur. Hæc atque alia tanta contentione affirmabat, ut nos teneret attonitos, quæ homo talia sentiens non insaniret. Denique diu enolutis gestis illius & plus quam centum & decem propositionibus hæreticis, aut à sana Ecclesiæ doctrina alienis condemnatis, iussi sumus, ut habes de more sacrum illud tribunal, cum homine disputare, si forse ad men-

rem & fidem reuocare possemus. Conuenimus autem
 cum ipsis iudicibus, & Episcopo Quitenfi tres alii. Eo
 introductus homo ea libertate & facundia perditissi-
 mam suam causam defendit, ut ego in hodiernum di-
 em etiam stupeam, eo adigi posse mentis humana su-
 perbiā. Professus est doctrinam suam non posse mon-
 strari, nisi diuina scriptura & miraculis, quod esset
 superior omni humana ratione. Scriptura autem testi-
 moniis longe se apertius atq; efficacius probasse, quam
 probauerit Paulus Iesum Christum fuisse verum Mes-
 sam. Miracula autem se perpetrasse plurima, ea quo-
 tanta, ut Christi resurrectio non fuerit maius. Nam &
 se verissime esse mortuum, & surrexisse, atq; id eui-
 dentissime aiebat ille, esse ostensum. Scripturas vero
 proferebat memoriter (cum nullum librum haberet,
 atq; ipso etiam breuiario spoliatus esset. tot & tam lon-
 gas ex Prophetis, ex Apocalypsi, ex Psalmis, ex aliis lo-
 cis, ut vel memoria esset admirationi. Eas vero, ita ad
 sua commenta adaptabat, ita allegorizabat, ut quiuis
 vel rideret vel fleret. Postremo si miraculis rem agere
 nobis placeret, se libenter ea statim exhibiturum. Hac
 ita dicebat homo, ut vel nos insanos putare videretur,
 vel ipse insanire. Nam & per reuelationem sibi inno-
 tuisse iactabat serenissimum Ioannem Austria bello
 nauali à Turca esse superatum, & regnum Hispania
 à Philippo inuictissimo iam pene amissum, & Conci-
 lium Roma habitum, ut de deponendo Gregorio, &
 alio subrogando ageretur. Quae ideo nobis significaret,

III 3

ut

ut quoniam erant nobis certis nunciis nota, sciremus
ei non nisi diuinitus innotuisse. Et cum essent omnia
vsq; adeo falsa, ut amplius esse non possent, ab illo tam
asserbancur, ut notissima nobis. Denique cum ni-
hil profecissemus per duos dies differendo, & ad pub-
licum spectaculum esset in ceteris, ut in Hispanis fi-
ri solet, delatus, intuebatur semper in celum, ignem
in inquisitores & omnes grassaturum celitus esse.
Etans, uti illi erat pollicitus Diabolus: atq; ignis qui-
dem nos nullus ex alto corripuit: illum vero & re-
gem & pontificem, & redemptorem, & novum
legislatorem ex imo flamma rapuit, atq; redegit in ci-
neres. Hæc Acosta. Qui porro Hieracitæ fue-
rint, docet patrum sanctissimus & doctissi-
mus Epiphanius hæresi L M VII. Tom. 1.
lib. 2.

Ab Hierace Acheruntico illo accipit re-
sta Hieracitarum promanauit, quæ nuptias
Christianis interdixit, infantes ante puber-
tatis annos à cælo exclusit, animorum in
corpora reditum negauit. Quæ Epipha-
nius monstra dogmatum eruditè ibidem re-
fellit. Plura de eisdem tartareis Harpyis Car-
dinal. Baronius Annali II. Anno Chri-
sti CCLXXXVIII.

XXVII. Ant.

A Nachoreta iunior quidam percontatus *Ex Patre
circa finem.*
est seniore, quæ sibi ratio esset institu-
enda in sua cella, & quomodo tempus tradu-
cendum? Ego, inquit pater, hunc seruo ordi-
nem viuendi. Horas quaternas noctu somno
indulgeo; quaternas rei diuinæ tribuo; totidē
operi. Rursum de die vsq; ad sextam laboro,
à sexta ad nonam lego sacros codices. Hora
nona paro cœnula, & si quid extra ordinē in
domicilio meo curandū est. Rursum alter: Et
quot preces sunt dicendæ? Ego, inquit pater,
obseruo dictatā à cœlite legē S. Pachomio in-
scriptis datā, tu q; tibi placet, facito. Et iuni-
or: quæ est illa angeli lex S. Pachomio præscri-
pta? Hæc inquit pater. Quotidie duodenas
perfoluebat; vesperi ad lucernā senas, ad ma-
tutinū rursum duodenas; hora nona ternas.
Atq; tam paucas ideo præscripsit, vt possent
imbecilliores sine molestia præscriptas ob-
seruare. Nam perfectis data lex nō est, qui sibi
dictū putant illud: *sine intermissione orate.* Adie-
cit & hoc ex Psalmo. *Erodii domus dux est eorum*
hoc est, quocunq; volat & fertur domus eius
est. Et tu ergo quocunq; pedē tuleris, semper
tecū habita, & teipsum obserua; & da operā,
vt ordinem accurate teneas, horas precibus
assignatas, tertiana, sextam, nonam diligenter

III 4 im

impende, opus faciendum, vesp̄as & meditationes non negligas. Nec vnquam ex animo luctum dimittas, obuerſetur tibi ſemper futura mundi calamitas. Atq; hæc abſq; magno labore non comparantur

XXIX.

*Ex cap. de
precibus in
ſia adhibe-
dis. apud ſc̄m
an hic ad-
verbium, an
ciuitate A-
mida nomē
De hoc Ala-
mandaro
in aula S.
cap. 12.*

Alamandarus Sicienus Saracenorū Perſis ſubiectorum rex, cum magnis copiis & ingenti furore in Romanorum fines Armeniam & Palæſtinam populabundus irruerat, multa Chriſtianorū millia in ſeruitutē abduxerat, aliaq; multa impiē crudeliterq; in captos perpetrarat. Hac multitudine barbarorum per Anachoretarum quoq; ſola loca & deſertam vaſtitaſtem ſparſa, renunciantibus prouinciæ cuſtodibus barbarorū incurſiones, vt aſcetæ ſe in Lauras tuendæ vitæ conferrent, viſum eſt patribus principis Lauræ parendum eſſe monitoribus, vt qui in Ruba verſarentur, in Lauram ſecederent, ibique ſinguli in ſingulis cellis religioſe conquiſcerent. Sed diuinus ille Ioannes ſilentij & quietis ſuauitate captus, induci non potuit, vt ſolitudinē deſereret, apud ſemetipſum in hunc modum ratiocinatus: ſi Deo curæ & cordi non ſum, nec viuere quidem iuuat. Proinde non ad aliud aſylum niſi ipſum ſu-

premiū numen confugit. Deus vero O. M. suorum clientium nequaquam oblitus, præcepit beatis Angelis, vt est in sacris litteris, vt sanctum suum custodirent, Vt tamen Ioannem doceret Deus eum non exsortem esse communis hominum metus, misit illi ad custodelam vitæ, quem oculis cerneret, immanem feram, tremendum inquam leonem, qui ab ipsius latere neq; interdiu, neq; inter noctu discederet, & tutū à barbarorum impetu præstaret. quem Ioannes prima nocte conspiciens iuxta se cubantem, aliquantulum, vt ipse mihi fassus est, cohorruit. Postquam animaduertit leonem à se nusquam discedere, & sequi, quocunq; abiret, hostesq; à se defendere, tum vero effusus in laudes Dei immortales Deo gratias cōcinuit, vt qui non reliquerit *virgam peccatorum super sortem iustorum*. Noster autem per beatus pater Sabbas Nicopoli profectus ad nouam Lauram condendam, & ad Spelæi molitionem, vt est supra lib. 2. dictum, regressus in memoriam somnij, quod de religioso hoc Ioanne sibi immissum erat, conuenit illic in Ruba, & : en, inquit, seruauit te Deus ab hostium incurfione. Iam nunc ergo te etiam atque etiam hominem cogita, & nihil humani alienum abs te puta, imitator & sequere alios

TTT s

patres,

patres, & confuge ad Lauras, ne te superbia
olim in exitium trahat: alijsque haud paucis
vſus rationum firmamenti perſuaſum de-
duxit in principem Lauram, & cella ibidem
includit.

XXIX

Niſtero abbas ille eximius cum ſocio per-
agratuſ ſolitudinem, viſo repente dra-
cone fugit: cui comes: etiam tu pater timeſti
cui Niſtero: Næ ego fili, non timeo dracones,
ſed vanam gloriam. Spes eſt aduerſus Deum
ex fide nata quæ ſancta eſt, & coniuncta cum
iudicio & prudentia cognitionis. Eſt & alia
diuerſa ab hac ex impietate profecta, quæ &
mendosa eſt. Obſerva lector cautum ſeni-
oris animum aduerſus *navoddetay*.

Quicumque rerum noxiarum curam peni-
tus abiicit. & ſeipſum D E O dies noctes-
que commendat, omnia humana & profana
propter ſtudium virtutis negligit, totam-
que mentem & conatus ſuos in rem diuinam
confert, vt ſui oblitus nihil de apparando
opſonio; nihil de cultu corporis; nihil de lo-
ci opportunitate & habitationis, nihil de

exto

exteris cogitet, hic iure & sancte spem suam
omnem in Deum coniecit, tanquam ab illo
omnia ad usum vitæ necessaria accepturus,
& hæc vera & germana & summa spes est ni-
xa sapientia. Quamobrè æquum est huiusce-
modi religiosum spe totum pendere à Deo,
qui singularem eius curam in omnibus ge-
ret: sic enim ipse nobis recepit. *Quærite in
primis regnum Dei, & cætera adicientur vobis.*
Qui autem omnia contraria facit, quam spem
habeat in Deo?

XXX.

Sanctus quidē cœnobij antistes, & omni
virtutum cultu exornatus, præsertim in
sui contemptu sublimis, & misericordia in
miseros singulari; charitate verò qua alios
complectebatur; facillè superabat omnes.
Hic assidue Deum votis in hunc modum so-
licitabat: Domine, ego non ignoro me cul-
pa non vacare, summa tamen tua clementia
fretus spero me ex misericordia tua in al-
bum beatorum admissum, iri. Precor ergo
tuam pietatem Domine, ne patiari vñquam
meum cœtum à me seperari, nec in præsens,
nec in vllam temporum futurorum æterni-
tatem, sed illos iuxta mecum cœlesti regno
digna-

*Ex Gerontio
eo in patria
ex c. de pre-
cibus alie-
nis.*

dignare propter bonitatem tuam Domine. His precibus assidue fatigabat Deum, qui illum, ut in genus humanum pronus & clemens est Deus, de sua petitione hac ratione erudiuit. Appetebat in remoto quodam ab huius & de sacra, asceterio, dies sanctorum festus, ad quem inuitatus, per quiete allapsam accepit vocem iubentis: Ito, sed pramittito tuos fratres, tu postremus illos sequitor. Christus itaq; nostra causa pauper & omnibus omnia factus, ut omnes saluos faceret, versus in aegri mendicantis faciem, media se via ritu miseri abiecit. Discipuli Cœnobiar-chæ repertum & lamentantem rogant causam tam misere eiulationis: quibus Christus: aeger, inquit, infidebam iumento, quod excusso me fugit, & iam desertus non habeo qui me ad urbem deportet, cui Monachi: quid te faciemus, aut quid tibi prestare possumus? nos ipsi pedibus iter facimus; illoque neglecto abierunt. Nec ita multo post venit ipse præses monasterij, & offendit eum abiectum & gementem, cognitoque illius statu quæsiuit: nonne paulo ante transiêre quidam monachi, & te hic etiam relictum inuenêre? Sanè, inquit aeger, sed audita conditione mea abiêre, quod dicerent, se pedibus incedere, nec posse opem ferre. Et Abbas: potêrne paul-

paulum ingredi, vt simul sensim progredia-
 mur? Non possum inquit. Ergo ades, inquit
 pater, subi tergum meum, ego te feram. De-
 us subleuabit nos, abeamus. Et æger: quo-
 modo me per tantum spatium itineris feres?
 abi modo, & precare pro me. Et pater: Non
 dimittam, en hic saxum, cui te impositum
 subibo, & gestabo. Passus est ergo id fieri mi-
 ser, & primum quidem sensit onus ad homi-
 nis modum graue; mox leuius, iterumq; fa-
 cilis: tandem cum vix sentiret amplius sar-
 cinam, cœpit mirari quid id rei esset: cum è
 vestigio qui gerebatur, nullus fuit & nusquā
 paruit, sed vocem audiit ita se compellantē:
 Quando assiduè preces sternis pro tuis disci-
 pulis, vtī viui mortui vna sitis, & illi honore
 cœli ac beatitate iuxta tecum perfruantur; vi-
 den' vt longe diuersa illorum ac tua sint stu-
 dia virtutum? Conare ergo illos ad tui emē-
 dationem incitare, vtī se tecum exerceant, vt
 possim tuæ petitioni satisfacere. Nam ego
 iustus sum omnium arbiter & iudex: & æqui
 iudicis partes sunt, reddere singulis pro cu-
 iusq; promeritis & factis. Alienæ preces
 tum demum profunt, cū tute tibi non
 obest, sed opere adiuuas pre-
 cantem.

XXXI. Pre-

*In Chroni-
cis.*

PTolomæo Philometore in Ægypto im-
perante, Iudæis cum summa potestate
præerant Hircanus & Aristobulus. Cum
Hircano se populus coniunxerat; cum Ari-
stobulo sacerdotes, quos inter erat Onias
& magnæ religionis, nec minoris equitatis, ut
qui pluvias in vltima siccitate precib' extor-
serit. Hunc coëgerunt precari uti victoriâ su-
is impetraret: Qui in hæc verba Deum appel-
lauit. Domine Deus neque populo suppetias
ibis contra Sacerdotes tuos, neque Sacerdo-
tibus contra populum, quam ob causam ex
templo neci datus est. Cuius eadem numi-
nis vindicta subito persecuta est, immisso
Pompeio Magno, qui captam urbem spolia-
uit, & ingressus sancta sanctorum ex conse-
cratis vasis ex religione attigit nihil.

*Cic. pro
Flacco.*

XXXII.

Lucod. cap.

Laudatissimus ille Macarius è vita mi-
graturus magno honore cultus est à
numine, cum illi totos exercitus proce-
rum cælestium misit, quibus ex ordine
Cherubinorum veluti Dux viæ præiit.
Cæteris interim cælitibus cōcinentibus me-
dium tenuit locum Cherubinus, splendo-
re radiorum & pulchritudine formæ lon-
gè re-

gère

gè reliquis augustior, qui magni illius Macari
animam vlnis exceptam ad cælum dedu-
cebat. Quam procul in aëre spectantes in-
fernæ acies vociferabantur: Hem quantam
gloriam indeptus Macari, modo nostras
manus euasisti. Sed Macarius modestè, non-
dum inquit effugi, adhuc formido. De-
in superior hostium phalanx ad mouere aci-
em cum tanto splendore aduenienti non au-
sa, idem quod inferior, ingeminauit. Sed
diuinus Macarius idem quod ante respon-
dit se nondum effugisse periculum, & ad-
huc formidare. At vbi ad æternas cæli por-
tas promouit, supremæ copię principum
Acherunticorum pro foribus excubantes
idem, quod primæ, exclamarunt, idem-
que Macarius respondit, sibi adhuc opus fu-
ga, nondum se canere triumphum. Post-
quam verè intra cæli claustra penetrauit;
tum lupi tartarei vlulantes: euasisti nos in-
fremuerunt. Tum demum Macarius clario-
re vsus voce percellendo monstra infera ex-
clamauit. Iam sanè tandem insidias vestras
& artes effugi, & re ipsa libertatem in æter-
no Iesu Christi imperatoris nostri regno pro
laboribus & pugnis contra vestras petitiones
& tentamenta exantlatis sum affecutus.

Additur in Patrico historiæ huic ex do-
ctrina

Strina S. Simeonis Stylitæ operum superna-
ruræ facultatem effectoris. En, inquit, arcana
vobis pando : Scio ego esse, qui à Deo certi-
or factus est, perpaucos reperiri qui animas
suas discessuri in manus cælitum commen-
dent. Impietas enim & iniquitas refrigescen-
te charitate, passim in orbe regnat impunè.
Vnde fit ut stygiis prædonibus in prædam
cedant.

XXXIII.

Monachus bonis reliquis abdicatis, re-
tinuit sibi prædium perelegans, ad
quod oculos adiecit politicus quidam illu-
stri loco natus; sæpeq; religiosum appellavit
super illo vendendo aut permutando, nec
vnquā petuit inducere ut sibi gratificaretur.
Interim admouetur idem ad eiusdem pro-
vinciæ præturam, qui mox omnibus modis
affligendo monachum ab expetita diu villa
remouit. Qui vi oppressus cum nullam ex-
pediret viam iuris sui à præside obtinendi,
adiit sæpe religiosum quendam & senio &
virtute venerandum, & fama sanctitatis illo
loco percelebrem anachoretam, opem con-
tra præfectum ab illo flagitatum, sed repul-
sum iussit pater ad suam cellam redire. Enim
verò sæpius à curatore provinciæ vexatus,
rursus ad ascetam confugit, & : per ego te
Christum

Christum inquit, rogo succurre mihi, aut al-
lega ad illum qui meam causam agat. Pater
cum sibi monachus molestus esse non desi-
neret, scripsit literas ad prætorē in hæc ver-
ba. Monachus ob eam causam factus est mo-
nachus, ne quid possideat, quo possit iniuria
effici. Si quid autem possidet, lædi potest,
nec enim sequitur officium monachi. Ita
perscriptam & inscriptam signatamq; dedit
ipsi monacho ad prætorem perferendam,
qui (veluti Bellerophon aut Vrias) ignarus,
quid ijs contineretur profectus, præfidi lite-
ras porrexit, qui cum reuerentia & venera-
tione osculi acceptas resignauit ac perlegit.
Tum percontatus monachum an sciret, quid
Pater scripsisset? Vt, inquit monachus, mihi
cedas meum prædium. Admiratus præ-
tor anachoretæ scribentis virtutem, vocauit
monachum, cum tota illius sodalitate, pub-
liceque epistolam legi imperauit, & propter
solam senioris anachoretæ, qui exararat li-
teras, venerationem ac virtutem, fundum
suum monacho redhibuit. Non mirabimur
ergo & numinis clementem bonitatem, &
virtutis vim, qua scripsit anachoreta, cum
neq; palpauit per adulationem prætorem,
neq; cum eodem grauius de iniuria exposu-
lavit, & vti literæ flexerint præsidem ad
VVV
miseri

misericordiam, ut redderet quod à monacho rogabatur. Abdicatus ergò bonis monachus nihil retinet sibi præter corpus, cuius etiam abijcit curam, quam permittit Deo & à Deo destinatis viris religiosis, qui reliquis præ sunt.

XXXIV.

*In D. Areopagita Epist.
ad Demophilum, ex
Patrico.*

Illustris & hæc historia, qua docemur etiam aduersus ipsum cæleste numē peccantibus, non esse male imprecandum.

Dionysius ille cantatissimus è sublimi Areopagitarum senatu ad humilem disciplinam Christi translatus, hoc quod narro retulit. Cū olim inquit in Creta morarer, diuerſi ad presbyterum quem Carpum dixere, virum vnde quaque & corporis mentisque integritate sanctissimum, & cælestibus rebus contemplandis aptissimum. Nunquam enim ad faciendum, sacraque mysteria tractanda accessit, nisi prius inter precandum cælesti aliqua illustratione, qua numinis erga se beneuolentiam sensisset, dignatus esset. Hunc ex paganis quispiam grauius offenderat, quod à Christo quendam ad idolorum impietatem traduxisset. Ambo- bus igitur infensus, quibus debebat precibus succurrere, Deoque suffragante alterum

Incipit enarrare in prima persona, mox desinit, & narrat historicus seu Areopagita.

rum quidam olim Christianum in viam re-
ducere, alterum verò paganum patientia &
bonitate vincere, neque desistere quo mi-
nus per omnē vitam adhortando ad cogni-
tionem D e i veræque religionis admoue-
ret. Tunc igitur, nescio quo pacto præter
morem, vir optimus, ingentem animo con-
cepit molestiam; adeo quippe grauem imbi-
berat mœrorem aduersus paganiū, vt post
vesperam, concubia nocte (consueuerat
enim vir sanctus magnam noctis partem in
diuinarum rerum contemplatione & laudi-
bus ponere) dum colloquium cæleste cum
Deo institueret, magna indignatione com-
moueretur, diceretque verum æquumque
non esse, impios superesse & vsura commu-
ni vitæ frui, qui vias Domini rectas peruer-
sum irent. Vindicem ergo numinis iram ob-
testabatur, vt ambo fulminati & conflagra-
ti vita crudeliter exturbarentur. Hæc præ-
catus (imò imprecatus) cernit repente do-
mum quam incolebat, à summote cti fastigio
diruptam in duas partes aperiri, flammam-
que ignis ante ora sua è cælo descendere,
Christum verò Iesum in cæli cardine reside-
tem innumeris indigenarum cælestium hu-
mano cultu fulgentium legionibus stipa-
tum, quæ Carpus attonita mente stupe-
bat.

VVV 2

bat,

bat. Deinde submissis humi oculis spectat
pauimentum in immensum chaos discede-
re, & noctem infinitam hiare, duos verò il-
los execratos viros ad ipsum os immanis vo-
raginis trepidantes; & in casum præcipientes
consistere; ex chasmate verò infimo formi-
dabilem prorepere draconem, modo denti-
bus frementem, modo caudam stringendo
prouocantem, subuoluentemque & se se
glomerantem, nihil deniq; non tentantem,
quo traheret vtrumque secum in hiatum in-
finitum. Spectabat insuper esse nonnullos
inter ipsos serpentes, qui geminos illos diris
deuotos & iam iam exitio imminentes pro-
pellerent & cæderent, vrgerentque vt illis
præter casum, partim iam voluntarium, par-
tim violentum & ab impio hoste paratum
nihil superesset amplius ad ruinam. Car-
pus autem referebat se, neglecto cælesti spe-
taculo, tantum inferis intentum, ægrè tu-
lisse duos illos, votis Orco consecratos non
præcipientes ruere in exitium sempiternum
quos iterum iterumque execrabatur. Cum-
que paululum conquiescisset, rursus aspe-
xisse, vt ante cælum; Iesum verò infelici-
um misertum confurgere, atque è cælesti so-
lio ad miseros descendere, manum benignā
porrigere, cælites circumcursare, iuuare, suc-
curre-

currere, fulcire, trepidantes firmare. Ipsumq; Christum manu iam ad iuuandos præcipites protensa Carpo dicere. Me deinceps Carpe cæde, rursus & sæpius paratum ad necē pro genere humano subeundā. Et hoc mihi optabile est, dummodo à peccādi vsu desistant. Sed tu Carpe vide, an è re tua sit, permutata forte & societate cælitum, in illo horifico noctis æternæ chaos inter lænas & dracones æternum versari & cruciari.

Quid hoc Christi facti illustrius, quo patientiam erga noxios & impios docemur, illis non vindictam & fulmina intorquenda, nec exitium sempiternū vouendum, sed vni- ce amantēq; cōplectendos omneq; genus hominum, pro quo Christus millies oppete- re nunquam non est paratus, fouendum & ad salutem æternam deducendum.

XXXV.

S. CHRYSOSTOMVS.

S Ioannes ille magnæ Ecclesiæ Constan- *En Cod. MS.*
tinopolitanæ admirandus Pōtifex, imò *Bibl. Sere-*
totius mundi illustre sidus, sæpenumero di- *ms. Maxi-*
uinitus illustratus, vidit nullo quidem non
tempore beatorum cælitum præsentia do-
mum DOMINI (templum inquam) cele-
brari,

VVV 3

brari,

brari, sed ipsa maximè hora sacrosancti & incruenti sacrificij. Itaq; plenus admirationis ac stuporis gaudioq; animæ inundatus, germanis suis & religiosis amicis priuatim re totam exposuit. Auspicante enim inquit, sacerdote rem diuinam, subito è cælo magna vis cælestium copiarum siue angelorum descendit, qui omnes splendidissimo cultu induti, nudi pedes, oculis attentis & in idem omnibus intentis, vultu submisso altare obeunt & magna cum reuerentia, veneratione, quiete, & silentio vsque ad finem tremendi sacrificij adstant. Dein certatim relictis aris singuli accedunt ad Episcopos, Presbyteros, & Diaconos omnes, qui populo immaculatum Christi corpus & sanguinem propinant, illosque iuuant, & allaborando confirmant. Hæc D. Chrysostomus, quibuscum egregie conspirant, quæ Ioannes Moschus in suo viridario exponit: *Quodam, inquit Leontius, die, Dominico descendi in Ecclesiam, ut acciperem sacra mysteria, ingressusque vidi angelum stantem ad dextrum altaris cornu, & magno pavore correptus, reuersus sum in cellulam meam. Et venit vox de cælo dicens: Ex quo sanctificatum est altare istud, ego iugiter illi astare iussus sum.* Idem narrat de anachoreta: *Alius abiit ad speluncam ipsius, ingressusque vidit angelum Dei stantem super altare,*

quoc
lum
quo
sum
cit
nun
nisi
cæl
llu
pi
to
reu
cir
per
Est
qu
Ep
erg
fur
Ag
dic
Po
tit
&
ren
cer
re
cu

quid

quod fecerat senior atque sacrauerat: atq; ad angelum anachoreta: Quid hic agis? cui angelus ille: Ex quo sanctificata sunt ista, à Deo ipso mihi credita sunt. Quin & illud eiusd. auctoris huc facit cum docet in villa Mardandos Ciliciæ, nunquam oblatum à presbytero sacrificium, nisi prius vidisset ipsum Spiritum sanctum è cælo descendentem, & altare obumbrantem. Illustrius est, quod apud eundem extat de Episcopo sancto, à Romano Pontifice Agapito in carcerem coniecto, quod à ciuibus suis reus esset postulatus & falsis criminationibus circumuentus. audiamus ipsum Moschum per Ambrosium Camaldulensem loquentem; Est procul à Romana vrbe breue oppidum quod Rumellum dicitur. In eo oppidulo Episcopus erat magnæ virtutis & meriti. Die ergo quadam habitatores oppidi ingressi sunt ad beatissimum Romanum Antistitem Agapitum, accusantes Episcopum suum, ac dicentes, quia in sanctificato vase manducat, Pontifex autem solo auditu percussus, mittit duos ex Clericis vt vinctum Episcopum, & pedibus iter agentem Romam perducerent. Venientem verò continuo misit in carcerem. Cum ergo tres dies egisset in carcere Episcopus, venit Dominicus dies. Et cum Papa quiesceret, illucescente Dominico die

die vidit in somnis quendam astantem sibi,
ac dicentem: Hac die Dominica neq; tu of-
feras salutarem hostiam, neque alius quispi-
am Episcoporum qui sunt in vrbe ista, nisi
solus Episcopus quem habes carcere inclu-
sum. Illum enim hodie offerre volo. Ex-
pergefactus autem Papa, & de visione quam
viderat hæsitans, dicebat in seipso: Talem
contra illum accusationem suscepi, & ipse
habet offerre? Venit igitur ei secundo vox
in visione dicens: Dixi tibi, vt Episcopus, qui
est in carcere, solus offerat. Ambigenti ad-
huc tertio apparuit illi eadem repetens. Ex-
pergefactus autem Pontifex, misit ad carce-
rem, & accersito ad se Episcopo, percuncta-
batur eum dicens: Quod est opus tuum? Epi-
scopus autem nihil aliud respondit, nisi, Pec-
cator sum. Cum verò Episcopo persuadere
non posset, vt aliud diceret, tunc ait ad eum
Papa: hodie tu offerre debes. Cum ergo
sancto altari assisteret, & Papa prope illum
astaret, diaconis altare circundantibus, cœpit
sancta Missarum solemnitas Episcopus. Et
cū compleisset orationem oblationis, ante-
quam concluderet ipsam, cœpit secundo, ac
deinceps tertio, & quarto dicere ipsam san-
ctæ orationis oblationem. Cunctis verò eam
moram molestè ferentibus, dicit ei Pontifex.
Quid

Quid hoc est quod iam quartò hanc orationem dixisti, nec eam cōcludis? Tunc respondit Episcop⁹: Ignosce mihi pater sancte: quia non vidi iuxta consuetudinem sancti Spiritus descensum, idcirco non terminaui orationem. Sed sancte mi Domine diaconum illum prope me assistentem, qui flabellum tenet, ab altari remoue, ego enim illi dicere nō audeo. Tunc iussu diui Agapiti recessit diaconus, & continuo vidit Episcopus & Papa S. Spiritus aduentum. Sed & velum quod altari superimpositum erat, vltro sublatū est, textitque Papam & Episcopum & Diaconos omnes, qui sancto altari adstabant, quasi per tres horas. Tunc venerandus Agapitus agnita sanctitate Episcopi ex perspecto miraculo, quāque fallam calumniam perpessus esset cognoscens, quod illum ita vexauerat, tristis effectus, statuit non iam amplius per surreptionem quidpiam agere, sed cum maturo consideratoque iudicio, & magna longanimitate procedere.

Nec tamen idcirco sacrificium vel contemnendum, vel vilius existimandum, si nō à sancto mysta; sed impuro aliquo sacrificulo aut scelerato sacerdote administretur, neq; vis & diuina virtus hostiæ cælestis, à faciente suam mutuatur aut trahit vel sanctimoni-

*Ex MS.
Bib. Sereñis.
Maximil.*

am vel affectum, sed ab ipso numine, quod hominē induit, & per hominem in sacrificio litatum, genus humanum Deo conciliat. Illustre huius est argumentum & testimonium in chartis Græcis è S. Isidoro petum, quod huc latinè transcribo. Vir admodum clarus & illustris, atque prudentiæ sapientiæque laude celebratus, moribusque & vita emendatus (nam gradus honoris, quo propter dignitatem colitur, velut umbram & somnium prætereo (cum ad sacrosanctas aras sacra & diuina mysteria sumpturus accederet, & animaduerneret rem diuinam fieri à viro ab annis quidem maturo, & sacris rite initiato, sed omni flagitiorum & impuritatum genere cooperto, retulit pedem, dedignatus à tam impuris manibus tam pura & sancta sacra accipere. Ego verò quantopere ea re cognita fuerim perculsus nō expono; illū verò (à sacra synaxi propter administri improbā vitam se abstinente) quanta potui vi aggressus reprehendi: Nihil inquam, vir sapientissime, detrimenti capitis, qui sacram Eucharistiam ab indigno propinatam accipit; neque intemerata sacra à sacerdote, quāuis omnes mortales improbitate & nequitia superet, temerantur. Quod si tibi incredibile videatur, succurrat animo tuo impurus ille, & prolis suæ implu-

implumis oblitus ac osor coruus, per quē ta-
men ille cælestis aurigator & superum colle-
gaciuisq; Elias altus atq; pastus est. Aliaque
rursū attuli, quæ nunc prætermitto. San-
ctorum mysteriorū participatio, communi-
catio appellata est, quod nos cum Christo
per gratiam in charitate conciliet, & regni il-
lius cælestis consortes efficiat. Quicunq; Sa-
cerdotem vita moribusq; Sacerdotio dignū
veneratur, hominem colit & laudat: qui ve-
ro indignum suo officio, reueretur, Sacerdo-
tium ipsum honore debito afficit. Tu porro
cogita vtrum sit præstantius; nonne hoc al-
terum? Hæc bonæ vir, perpende, & sine dele-
ctu vllō ministri, contremisce potius cum ad
diuina Sacramenta accedis.

Porro Sacerdotes quamuis impios & fa-
crilegos cultu & honore afficiendos docet
ex Theolepto Franciscus Turrianus: Vides,
inquit Theoleptus, quemadmodum qui e-
rat mundus, factus est immundus (de Ozia
rege tractabat) quia reprehensionem Sacer-
dotis contempsit? & quia quod non erat sui
officij ausus est? intellexisti quemadmodum
ex contumelia in sacerdotium per superbi-
am & cōtemptū lepra effloruit? Vide rursus,
quemadmodum submissio & humilitas stu-
diose Ecclesiam frequentandi, & Sacerdo-
tium

tium colendi, lepram depellit. Est in narrationibus SS. patrum, vidisse laicum quendam suis oculis sacerdotem Ecclesie, quam frequentabant, in crimine adulterij deprehensum; adiisse eum tamen fidenter, & absque ulla dubitatione, cum postero die sacrificaret, ex manibus eius sanctam Eucharistiam accepisse. Postquam verò accepisset, petisse ab eo, ut frontem, quam habebat leprosam, cruce signaret: quod cum fecisset, lepram quidem tanquam squamam excidisse, frontem verò sanam & nitidam apparuisse. Res profecto stupenda, & diuini iudicii plena. Non fecit crimen gratiam vacuum, ne præberetur locus obreptioni sacerdotum, & ne eos quiuis iudicaret, imò habuit gratiam efficaciorē, propter dignitatem sacerdotij: ut doceremur, cum ad sacerdotes imus, non ad homines, sed ad Deum nos ire, qui per eos nobis tribuit dona, nosq; sanctificat: & quod is qui cū fide accedit, efficiatur voti compos: quodq; neque vitium sacerdotis alterius fidei noceat: neque rursus sola vita sacerdotis alterius fidei noceat: neque rursus sola vita sacerdotis non credentē iuuat. Sacerdos enim quatenus homo est, & infirmitate præditus, non potest iuuare, ut neque tu rursus eum, ut qui sis pari infirmitate,

tate
test.
tus.
n

tate, homo enim homini prodesse non potest. At sacerdos sacerdotij dignitate præditus, gratiam sibi conciliat : siquidem donum Dei est sacerdotium, per gratiam verò afficitur Deo propinquior.

arrati-
endam
m fre-
rehen-
bsque
rifica-
aristi-
bisset,
pat le-
cisset,
ccidif-
paru-
iudi-
cuam,
sacer-
o ha-
gnita-
sacer-
Deum
nosq;
t, effi-
ritium
rursus
: ne-
denté
st, &
re, vt
irmi-
tate,

